

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİM BİLİŞİM AĞI'NIN
KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sedat YEŞİLYURT

Malatya - 2019

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİM BİLİŞİM AĞI'NIN
KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sedat YEŞİLYURT

Danışman: Doç. Dr. Recep DÜNDAR

Malatya - 2019

T.C.
İnönü Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Sedat YEŞİLYURT tarafından hazırlanan "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımına İlişkin Görüşleri" başlıklı bu çalışma, 10.05.2019 tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan: Prof. Dr. Mesut AYDIN

Üye : Doç. Dr. Recep DÜNDAR

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Özlem ULU KALIN

O N A Y

...../...../2019

Doç. Dr. Niyazi ÖZER
Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Recep DÜNDAR'ın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımına İlişkin Görüşleri** adlı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazılığını ve yararlandığım bütün yapıtların metin içinde ve kaynakçada uygun bir şekilde gösterildiğini belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Sedat YEŞİLYURT

ÖN SÖZ

Yaşadığımız yüzyıl bilgi teknolojilerinin insan hayatını derinden ve hızlı bir şekilde etkilediği akışkan bir süreçtir. 21. yüzyıldaki teknolojik gelişmeler insanlığın en önemli uğraşlarından biri olan eğitimi de önemli ölçüde etkilemektedir. Ülkemiz, gelişen teknolojinin eğitim süreçlerine yansıtılması amacıyla birçok yatırım yapmıştır ve yapmaya devam etmektedir. Özellikle FATİH projesi kapsamında derslerin e- içerikler ile desteklenmesi amacıyla yayın yapan Eğitim Bilişim Ağı internet sitesi önemli bir ihtiyacı karşılamaktadır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı ile ilgili düşüncelerinin incelendiği bu çalışma, Eğitim Bilişim Ağı'nın ilerleyen yıllarda geliştirilmesi için elde edilen veriler doğrultusunda ulaşılan sonuçları içermektedir.

Çalışmam sırasında engin bilgileri ile beni yönlendiren, cesaretlendiren ve teşvik eden kıymetli danışman hocam Sn. Doç. Dr. Recep DÜNDAR' a sonsuz saygımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Kendisinden ilham aldığım, duruşu ile bana örnek alan, bilgilerinden ve tecrübelerinden önemli derecede istifade ettiğim Sn. Prof. Dr. Mesut AYDIN'a, araştırmam konusunda heyecanımı canlı tutmamda büyük etkisi olan değerli hocam Sn. Doç. Dr. Erol KOÇOĞLU' na, hayatımın her safhasında arkamda olan ve haklarını asla ödeyemeyeceğim canım Annem'e ve Babam'a, çalışmam esnasındaki desteklerinden dolayı sevgili eşim Ayça Gülşah YEŞİLYURT'a teşekkür eder, saygı ve sevgilerimi sunarım.

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTİM BİLİŞİM AĞI'NIN KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YEŞİLYURT, Sedat

Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Recep DÜNDAR

Nisan -2019, XI + 68

Sosyal bilgiler dersi ortaokul dönemindeki öğrenciler için toplumsal kaynaşma, vatandaşlık bilinci, haklar, ulusal değerler gibi kazanımların aktarıldığı önemli bir disiplinler arası çalışma alanıdır. Bu nedenle bu alanda yapılan çalışmalar, sosyal bilgiler dersinin hedeflerini içinde bulunduğumuz çağın şartlarını göz önüne alarak gerçekleştirmeli, yeni eğitim anlayışlarını sosyal bilgiler dersine yansıtmalıdır.

21. yüzyıl teknolojidaki gelişmeler ile hayatın her alanında insanları etkilemektedir. İnsanlığın en önemli uğraşlarından biri olan eğitim özellikle teknolojinin getirdiği yeni imkanlar ile yeni bir boyut kazanmıştır. Sosyal bilgiler dersi, içeriğinde sunduğu tarihi ve soyut kazanımlar ile diğer derslerden görece farklı bir muhtevaya sahiptir. Fatih projesi kapsamında geliştirilen Eğitim Bilişim Ağı sosyal bilgiler dersi kazanımlarının aktarılmasında öğretmenlere kolaylık sağlayabilir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA kullanımı, karşılaşılan zorluklar, öneriler ve EBA hakkındaki görüşleri bu çalışmanın temel konusudur.

Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA kullanımına ilişkin görüşlerden elde edilen sonuçlar doğrultusunda halihazırdaki durum tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim Bilişim Ağı, Sosyal Bilgiler, Fatih Projesi

ABSTRACT

Social Studies Teachers' Views on the Use of Educational Informatics Network

YESİLYURT, SEDAT

Master of Science, Inonu University Institute of Educational Science

Department of Social Education,

Advisor: Doc. Dr. Recep DUNDAR

April - 2019, XI + 68

The social studies course is an important interdisciplinary field of study in which learning outcomes are transferred such as social integration, citizenship awareness, rights and national values for the secondary school students. Therefore, studies carried out in this area should achieve the goals of social studies course by taking into consideration the conditions of the era we live in and reflect the new educational approaches into the social studies course.

The 21st century influences people in every aspect of life through developments in technology. Education, which is one of the most important endeavors of mankind, has gained a new dimension especially with the new opportunities brought by technology. With the historical and abstract learning outcomes it provides in its content, the social studies course has relatively different content when compared to other courses. Developed within the scope of the Fatih Project, the Educational Informatics Network can provide teachers with the convenience of transferring learning outcomes of the social studies course. Social studies teachers' use of EIN, difficulties encountered, recommendations and opinions about EIN are the main subjects of this study.

In this study, the data obtained from the opinions of the social studies teachers about the use of EIN will be analyzed and the current situation will be determined accordingly.

Keywords: Educational Informatics Network (EIN), Social Studies, Fatih Project

İÇİNDEKİLER

KABUL ve ONAY	i
ONUR SÖZÜ	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TABLolar VE RESİMLER	ix
ŞEKİLLER	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	3
1.2 Problem Cümlesi.....	3
1.3. Alt Problemler.....	3
1.4. Araştırmanın Amacı	4
1.5. Araştırmanın Önemi.....	4
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.7. Varsayımlar	5
1.8. Tanımlar	5
2. KURAMSAL BİLGİLER	7
2.1. Eğitim ve Teknoloji.....	7
2.2. Dünya’da Eğitim Teknolojileri	8
2.3. Türkiye’de Eğitim Teknolojileri	10
2.4. Eğitimde FATİH Projesi	11
2.5. Eğitim Bilişim Ağı (EBA)	14
2.5.1. Eba Ders	17
2.5.2. İçerik	19

2.5.3. Haber	19
2.5.4. İnfö Video	19
2.5.5. Görsel	20
2.5.6. Ses	20
2.5.7. Kitap.....	20
2.5.8. Dergi.....	20
2.5.9. Doküman	21
2.5.10. İnfografik.....	21
2.5.11. Test Soruları	21
2.5.12. Yarışma	21
2.5.13. Uygulamalar	22
2.5.14. E-Kurs	22
2.5.15. Ogm Materyal	22
2.5.16. Uzaktan Eğitim.....	22
2.5.17. Eba Dükkan	22
2.6. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Teknoloji Kullanımı	23
2.7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojilerini Kullanma Yeterlikleri .	26
2.8. İlgili Araştırmalar	29
3. YÖNTEM	34
3.1. Araştırmanın Modeli	34
3.2. Çalışma Grubu	34
3.3. Veri Toplama Teknikleri.....	35
3.4. Verilerin Analizi.....	35
4. BULGULAR VE YORUM.....	37
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	37
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	40
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	42

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	44
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	46
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	48
4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	50
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	52
5.1. Sonuç.....	52
5.2. Öneriler	58
KAYNAKÇA.....	60
EKLER	67
EK-1: Araştırma İzni.....	67
EK -2: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	68

TABLolar VE RESİMLER

1- Tablo 1: FATİH Projesi Hedefleri

2- Resim 1: Eğitim Bilişim Ağı İnternet Sitesi Ana Sayfası Ekran Görüntüsü

3- Resim 2: EBA Ders Ekran Görüntüsü

4- Resim 3: EBA Dükkan İçeriğindeki Örnek Uygulamalar

ŞEKİLLER

1-Şekil 1: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı Algularına İlişkin Bulgular

2-Şekil 2: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'ndan Yararlanmalarını İlişkin Bulgular

3- Şekil 3: Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımının Öğretmen Açısından Yararlarına İlişkin Bulgular

4- Şekil 4: Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımının Öğrenci Açısından Yararlarına İlişkin Bulgular

5- Şekil 5: Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımı Sırasında Karşılaşılan Problemlere İlişkin Bulgular

6- Şekil 6: Eğitim Bilişim Ağı'nın En Kullanışlı Özelliğine İlişkin Bulgular

7- Şekil 7: Eğitim Bilişim Ağı'nın Daha Verimli Olması İçin Önerilere İlişkin Bulgular

KISALTMALAR LİSTESİ

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

FATİH: Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

BİT: Bilgi ve İletişim Teknolojileri

FEb: Fransa Eğitim Bakanlığı

MEXT: Japonya Eğitim Bakanlığı

PISA: Programme for International Student Assessment

YEĞİTEK: Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

HBOGM: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

NCSS: National Council for the Social Studies

PAB: Pedagojik Alan Bilgisi

TPAB: Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi

AKT: Aktaran

1. GİRİŞ

Dijital yüzyılın insanlığı derinden etkilediği günümüz, sonraki yüzyıllarda "dijital çağ" olarak adlandırılabilir. Her geçen gün yeni teknolojiler ile tanışan insanlık bir yandan bu teknolojilere uyum sağlama çabasıyla diğer taraftan hızla daha yeni teknolojilere kucak açmaktadır. Yirminci yüzyılın son dönemlerinden itibaren yeni iletişim teknolojileriyle modernliğin "akışkan" evresine geçmiş bulunmaktayız (MEB, 2011: 4). Toplumlar gelecekte beklenenleri planlarken en önemli sorumluluğu hiç şüphesiz ki eğitime ayırmışlardır. Eğitim, toplumların geleceğini şekillendirirken, teknolojideki gelişmeler de eğitimi şekillendirmektedir. Toplumların, yoğun rekabete dayalı günümüz küresel ekonomik koşullarında, iktisadi kalkınmalarını sürdürebilmeleri, refah düzeylerini yükseltebilmeleri ve kültürel varlıklarını devam ettirebilmeleri; yeni bilgi ve becerilerle donatılmış, çağın ihtiyaçlarına cevap veren bir insan gücü potansiyeline sahip olmalarını gerektirmektedir. Bu özelliklere sahip vatandaşların yetiştirilmesi ise ancak eğitim sisteminin yaşadığı çağın gereksinimlerini karşılaması ile gerçekleşebilmektedir. Bu sebeple bireylerin daha iyi yetişebilmesi, yaşadıkları ülkelere katkı sağlayabilmeleri, bu ülkelerin eğitim sistemleriyle yakından ilişkilidir.

Eğitim sistemleri, öğrencilerin ihtiyaç duyulan özelliklere sahip bireyler olmalarını sağlamak amacıyla yenilenmek zorundadır. Mevcut ihtiyaçları karşılamak için yetişen kuşağın belirlenmiş yeterliklere sahip olması amaçlanmaktadır. Bilhassa değişimin hızlı olduğu bu dönemde yeni kuşağın girişimcilik, eleştirel düşünme, yaratıcılık, problem çözme, analitik düşünme gibi 21. yüzyılın beklenen becerilerine ulaşması büyük önem taşımaktadır (YEĞİTEK, 2018: 11). 21. yüzyıl becerileri bireylerin hayatlarını daha nitelikli bir şekilde devam ettirebilmeleri, karşı karşıya kaldıkları sorunları kolayca çözebilmeleri, mevcut durumlara farklı açılardan bakarak tahlil edebilmeleri, mesleki, sosyal yaşamlarında daha başarılı olabilmeleri için gerekli olan becerilerdir (Anagün, Atalay ve Diğerleri, 2016: 163).

Milli Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyonu ile eğitim sisteminin 21. yüzyılın amaçlarına hizmet etmesi amacıyla birçok paydaş ve kurumun katılımıyla, dijital eğitim ve öğretim içeriği geliştirme ekosistemi oluşturulacağını belirtmektedir. Bu doğrultuda

Türkiye’de eğitim süreçlerinde teknolojinin etkili kullanılması amacıyla altyapı anlamında önemli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. İlerleyen süreçte ise öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerini çevrimiçi ve çevrimdışı olmak üzere tüm ortamlarda "üretim", "sorunlara çözüm geliştirme" ve "hayallerini hayata geçirme" aracı olarak kullanmaları amaçlanmaktadır (MEB, 2018: 72). Bu amaçlara hizmet etmesi maksadıyla birçok önemli proje gerçekleştirilmiş; son yıllarda ise FATİH projesi ile okulların teknolojik altyapıları iyileştirilmiştir. Proje kapsamında teknolojinin eğitime entegrasyonunu sağlamak için tüm okullara akıllı tahta, tablet, geniş bant internet, çok fonksiyonlu yazıcı gibi ekipmanlar tahsis edilmiş; bunların yanı sıra e-çerik sağlaması açısından FATİH Projesinde kilit bir rolü olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) 2012 yılında yayına başlamıştır (Kana ve Aydın, 2017: 1495, Aktay ve Keskin, 2016: 28, Timur, Yılmaz ve İşseven, 2017: 46).

Eğitim Bilişim Ağı, zamana ve ortama bağlı kalmaksızın istenilen her yerde ve her zaman ulaşılabilen ve tüm öğrenenlerin hizmetine ücretsiz olarak sunulan çevrimiçi bir sosyal öğrenme ortamı olarak tanımlanabilir (Durmuşçelebi ve Temircan, 2017: 635). EBA, internet ortamında eğitime olumlu etkisi olabilecek içerikleri derleyen dijital bir çatı rolü üstlenmektedir. EBA, gerek yurt içinde gerekse yurt dışında eğitim amacıyla geliştirilen uygulamaları kullanıcılarına sunarak eğitim sistemimizde ihtiyaç duyulan e-çerikler sağlamasıyla eğitim sistemimizde önemli bir konuma erişmiştir (Çakmak ve Taşkiran:2017: 286). EBA’da bulunan e-çerikler daha çok e-kitap, video, ses, görsel materyaller, interaktif uygulamalar, e-testler, vb. formatlarda olan öğretim materyalleri olarak sıralanabilir (Erensayın ve Güler, 2017: 658).

EBA tüm derslerde olduğu gibi sosyal bilgiler dersi için de önemli bir yere sahiptir. Sosyal bilgiler dersi içeriğinin görsel, ses, uygulama gibi materyallerle desteklenmesi ders kazanımlarının etkili bir şekilde aktarılmasına fayda sağlayabilir. Öner’in (2017: 54) yaptığı çalışmada sosyal bilgiler derslerinde konuların görseller, sesler ve videolar ile desteklenmesi öğrenmelerin kalıcılığını artırabildiği gibi öğrenci motivasyonuna da olumlu etkide bulunduğu elde edilen sonuçlar arasındadır. Sosyal bilgiler dersinde konuların e-çerikler ile desteklenmesi açısından önemli bir yer tutan Eğitim Bilişim Ağı’nın sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından günümüzde nasıl algılandığı açığa kavuşturulması gereken önemli bir husustur. Sosyal bilgiler öğretmenlerin EBA kullanımı sırasında yaşadıkları problemleri, EBA ile ilgili beklentilerini, EBA’nın geliştirilmesi adına sunacakları önerileri tespit etmek EBA’nın gelişimine olumlu etki edeceği gibi sosyal bilgiler dersinin hedeflerine yaklaşmasına da katkı sağlayacaktır. Yapılan çalışmalar

incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nı kullanımına ilişkin görüşleri konusunda yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bu sebeple araştırmamız bu konuda literatürde bulunan eksikliği giderecek bir özellik taşımaktadır.

1.1. Problem Durumu

Günümüzde gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin sınıf ortamında kullandıkları ders materyalleri önemli değişikliklere uğramakta ve bu değişiklikler her geçen gün artmaktadır. Teknolojinin insan hayatını önemli derecede etkilemesi avantajlarla beraber dezavantajlar da getirmektedir. Teknoloji insan hayatını geliştirilen araçlarla kolaylaştırır da insanların bu araçlar uyum sağlaması zaman almakta bazen de mümkün olmamaktadır. Ancak eğitim-öğretim ortamlarının en önemli parçalarından biri olan öğretmenlerin, meslekleri gereği gelişen eğitim teknolojilerine uyum sağlamaları bir ihtiyaç olarak nitelendirilebilir. Bu durum, öğrenmeyi dijitalleştiren öğrenciler ile etkili iletişim sağlayabilecek, öğrencilerin özelliklerini bilen ve onları yakından tanıyan, onlara öğretme-öğrenme süreçlerinde rehberlik yapabilecek 21. yüzyıl. öğretmenlerine olan ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır (Göksün ve Kurt 2017: 108). Milli Eğitim Bakanlığı'nın tüm kademelerdeki okullar için uygulamaya koyduğu FATİH projesi öğretmen ve öğrencilerin dijital eğitim ile ilgili ihtiyaçlarını karşılayabilecek özelliklere sahiptir. Bu özelliklerden biri de Eğitim Bilişim Ağı olarak tanımlanabilir. EBA öğretmenlerin dijital eğitim materyallerine istedikleri yerde ulaşabilmelerini sağlayan bunun yanı sıra öğrencileri ile dijital paylaşımlar yaparak etkileşim sağlayacaklarını bir ortam sunan çevrimiçi bir sosyal eğitim platformu olma özelliği taşımaktadır. Öğretmenlerin EBA'yı etkili kullanabilmeleri için öncelikle kendilerini bilgi ve iletişim teknolojileri alanında geliştirmeleri gerekmektedir. Büyük yatırımlar ile geliştirilen FATİH projesi ve bu proje kapsamındaki EBA'nın başarısı öğretmenlerin bu projeyi sadece benimsemesiyle değil aynı zamanda bu proje ile sağlanan teknolojiyi kullanması ile ilgilidir. Bu nedenlerle bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nı kullanımına ilişkin görüşleri incelenmiştir.

1.2 Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nı Kullanımına İlişkin Görüşleri Nelerdir?" şeklindedir.

1.3. Alt Problemler

1. Eğitim Bilişim Ağı (EBA) denince ne anlıyorsunuz?

2. Öğrenme ve öğretme sürecinde Eğitim Bilişim Ağı'ndan yararlanıyor musunuz? Neden, Nasıl?
3. Eğitim Bilişim Ağı'nın kullanımının öğretmen açısından yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
4. Eğitim Bilişim Ağı'nın kullanımının öğrenci açısından yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
5. Eğitim Bilişim Ağı'nın kullanımı sırasında karşılaşılan problemler nelerdir?
6. Bir sosyal bilgiler öğretmeni olarak sizce Eğitim Bilişim Ağı'nın en kullanışlı özelliği nedir? Neden?
7. Eğitim Bilişim Ağı'nın daha verimli olması için önerileriniz nelerdir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2012 yılında öğretmen ve öğrencilerin kullanımına açılan Eğitim Bilişim Ağı'nın sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından nasıl kullanıldığını, kullanım amaçlarını, beklentilerini ve önerilerini tespit etmek bu çerçevede sonuçlara ulaşmaktır. Ulaşılan sonuçlar ile Eğitim Bilişim Ağı'nın sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından daha etkili kullanılabilmesi, bu ağdaki sosyal bilgiler içerikleri geliştirilirken ihtiyaçlara daha etkili cevap vermesi ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA başta olmak üzere çevrimiçi sosyal öğrenme ortamlarını daha etkili kullanması hakkında çözüm önerileri sunulabilecektir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Türkiye Cumhuriyeti son yıllarda eğitim teknolojilerinin okullarda kullanılmasına yönelik önemli adımlar atmaktadır. Özellikle FATİH projesi kapsamında; etkileşimli tahta, doküman kamera, internet ve bu sistemlerle eşgüdümlü çalışacak diğer bilişim teknolojileri araçları ile donatılan okullar, çağın eğitim teknolojilerini kullanabilecek kapasitelere erişmişlerdir.

Milli Eğitim Bakanlığı, 2012 yılında yeni eğitim vizyonu ve yapılan eğitim teknolojileri yatırımlarının bir gereği olarak, Eğitim Bilişim Ağı'nı hizmete almıştır. Bu ağ ile gerek öğretmenler gerekse öğrenciler birçok e-içeriğe ulaşabilmekte ve bunları kendi aralarında paylaşabilmektedir. Bu imkanların okullara sağlanması kadar önemli diğer bir husus ise öğretmenlerin bu araçları ne kadar etkili kullanabildiğidir. Günümüzde öğretmenlerin alan yeterlilikleri kadar eğitim teknolojilerini kullanabilme yeterlilikleri de önem kazanmıştır. Öğretme-öğrenme faaliyetlerinde "öğretmen" ve "teknoloji" iki önemli

faktörü oluşturmaktadır. Günümüz eğitiminde çeşitli görevler üstlenmiş olan öğretmenin hem teknolojiyi etkin kullanması hem de teknolojinin öğrenme amacıyla nasıl kullanılacağını öğrenciye öğretmesi büyük önem taşımaktadır.(Alpar, Battal, Avcı, 2007: 20). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nı etkili kullanabilmesi de teknolojik alan yeterlilikleri ile pozitif bir ilişki içerisinde. Bu konuda yapılan çalışmalar araştırıldığında bir adet çalışmaya rastlamaktayız. Ancak her geçen gün değişen eğitim teknolojileri Eğitim Bilişim Ağı'nın da gelişmesine dolayısıyla değişmesine sebep olmaktadır.

Bu sebeplerle bu çalışma güncelliği ve yeni ihtiyaçlara cevap vermesi konusunda önem teşkil etmektedir. Bu araştırmadan elde edilecek veriler doğrultusunda, sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nı daha etkili kullanabilmesi açısından elde edilen sonuçlar, ilgili taraflarca kullanılabilir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- 1- Araştırmada Malatya ilinde FATİH projesinin uygulandığı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda görev yapan 30 sosyal bilgiler öğretmeni üzerinde elde edilen veriler kullanılmıştır.
- 2- Araştırma 2018 - 2019 eğitim öğretim yılında yapılmıştır.

1.7. Varsayımlar

- 1- Araştırmaya katılan öğretmenlerin örnekleme evreni doğru olarak temsil ettiği,
- 2- Araştırmaya katılan öğretmenlerin veri toplama araçlarındaki sorulara samimi ve doğru cevaplar verdiği,
- 3- Hazırlanan veri toplama aracının araştırma amacına hizmet ettiği varsayılmıştır.

1.8. Tanımlar

E-İçerik: Örgün ve yaygın öğrenme ortamlarında veya bireysel öğrenmelerde kullanılabilen; bilişim teknolojileri kullanılarak geliştirilen ve işlenebilen, metin, ses, video, animasyon, görüntü gibi dijital eğitim kaynağı.

Dijital yetkinlik: Bilgi Toplumu Teknolojilerinin iş hayatı ve gündelik hayat için kendinden emin bununla birlikte bilinçli bir şekilde kullanımı olarak tanımlanabilir.

Dijital Vatandaşlık: Dijital vatandaşlık, "internet ortamında etik ve evrensel kurallar çerçevesinde her türlü tehlikenin bilincinde hareket etmek" olarak tanımlanabilir.

Etkileşimli Tahta: Bilgisayar özelliği taşıması sebebiyle sınıflarda derslerin işlenmesine görsel ve işitsel anlamda katkı sağlayan internete bağlı akıllı araç.

2. KURAMSAL BİLGİLER

Bu bölümde eğitimin temel kavramları üzerinde durulmaktadır. Bunun dışında destekleme ve yetiştirme kurslarının yapısı hakkında bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Eğitim ve Teknoloji

Eğitim Türk Dil Kurumu'nca "çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye" olarak tanımlanmıştır. 21. yüzyıl eğitim ortamlarının çağın gereklerine göre düzenlenmesi teknolojinin eğitim-öğretim ortamlarına entegrasyonu ile mümkündür. Teknoloji bilimsel bilgi ve verilere dayalı olarak hayatı kolaylaştırma adına yapılmış her türlü makine ve aracı üretme bilgisi olarak tanımlanabilir. (Günay, 2017: 163). Eğitim teknolojisi ise öğretme/öğrenme faaliyetlerinin sınıf ortamı aracılığıyla gerçek dünya şartlarına uyarlanmasıyla sağlanan bilgiler bütünü veya genelde eğitime, özelde öğrenme durumuna egemen olabilmek için ilgili bilgi ve becerilerin işe koşulmasıyla öğrenme ya da eğitim süreçlerinin işlevsel olarak yapılandırılması olarak tanımlanabilir (Alpar, Battal, Avcı, 2007: 24, Alkan, 2005: 13).

Bilgi teknolojilerindeki sürekli ve hızlı devinim eğitim alanında da önemli değişikliklere neden olmaktadır. Teknoloji toplumda meydana getirdiği değişiklikler, insanların genel beceri düzeylerini değiştirir ve bu durumun doğal bir sonucu olarak da eğitimden beklentiler artar (Fidan, 2008: 48). Toplumların vazgeçilmez bir parçası haline gelerek toplumu değiştiren bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki ilerlemeler, toplumları meydana getiren bireyleri de bu değişime uyum sağlamaya yönlendirmektedir (Adıgüzel, 2010: 2) Bu değişiklikler eğitim ve öğretim ortamının birçok açıdan kendisini güncellemesini bir ihtiyaç haline getirmektedir (Hebeci, Çelik, Şahin: 2016: 56). Bu durumların bir sonucu olarak eğitim ve teknolojinin iç içe girdiği eğitim teknolojisi kavramı ortaya çıkmaktadır. Eğitim teknolojisi öğretme ve öğrenme faaliyetlerinin sınıf ortamı vasıtasıyla gerçek dünya şartlarına uygulanmasıyla elde edilen bilgiler bütünü olarak tanımlanabilir (Alpar, Battal, Avcı, 2007: 24).

İnternet ve bilişim teknolojilerinin yaygınlaşması ile klasik iletişim araçlarının öngördüğü tek yönlü öğrenme yöntemlerine ihtiyaç kalmamış, etkileşime temelli elektronik ortamda öğrenme modelleri ortaya çıkmıştır. Eğitim ortamlarında

bilgisayarların kullanılması ve ardından internet teknolojilerinin yaygınlaşarak eğitim ortamlarında yoğun bir şekilde kullanılması önemli gelişmelerdendir. İnternet, önceleri eğitim alanında araştırma ve kaynaklara erişme açısından kullanılmaktayken bugün eğitim faaliyetlerinin doğrudan yapılabildiği bir öğrenme ortamına dönüşmüştür (Güneş, 2016: 196).

20. yüzyılın sonlarına doğru başlayan dijital dönüşüm, eğitim anlayış ve uygulamaları öğrencilerin BİT becerilerinin yanına 21. yüzyıl becerileri olarak belirlenen eleştirel düşünme, sorun çözme ve beraber çalışabilme gibi bazı yeni becerilerin geliştirilmesini koyarken; eğitim sistemi içerisinde okulların BİT altyapıları; BİT kaynaklarına erişim olanakları; BİT temelli dönüşümün öğretmen ve öğrenci gibi sistem paydaşların için getirdiği yeni rol ve sorumluluklar; öğretim programlarında ve öğrenme öğretme süreçlerinde BİT entegrasyonu, öğretmenlerin BİT becerilerinin geliştirilmesi ve BİT temelli etkinliklerin etkilerinin belirlenmesi gibi yeni boyutlar ortaya çıkarmıştır. Böylece eğitimde yeni teknoloji uygulamaları ile bilgi toplumu ve ekonomisi temelli eğitim reformu amaç ve kapsamını birleştirmiş; eğitim sisteminin temel dinamiklerini etkilemeyi amaçlayan bir entegrasyon süreci başlamıştır (Bardakçı ve Keser, 2017: 16).

Gelişmiş dünya ülkelerinin teknolojiyi eğitime entegre etme çabaları incelendiğinde özellikle 2000’li yıllardan itibaren okulların teknolojik altyapılarının yenilenmesi, e-içeriklere uygun yeni müfredatların hazırlanması, mobil öğretim uygulamaları, çevrimiçi öğrenme topluluklarının oluşturulması gibi faaliyetlerin uygulanması ve entegrasyonu için eğitim politikalarının oluşturulduğu ifade edilebilir.

2.2. Dünya’da Eğitim Teknolojileri

Gelişen teknoloji, insanların hayatını hızla değiştirmekte ve kolaylaştırmakta; birçok alanda da gelişen teknolojinin etkisi görülmektedir. İnsan hayatına doğrudan etkisi olan teknolojinin eğitim ortamlarına da etkide bulunduğu görülmektedir. Teknolojinin eğitim ortamlarında başarılı bir şekilde kullanılması entegrasyon süreci ile doğrudan ilişkilidir. Ülkeler, teknolojinin eğitim- öğretim ortamlarına entegre edilmesi amacıyla oldukça maliyetli projeleri uygulamaya koymaktadır (Kulik 2003’ten akt. Çubukçu ve Tosuntaş, 2016: 193).

Güney Kore Eğitim Bakanlığı, öğrencilere tabletler, akıllı telefonlar ve bilgisayarlarla ilgili eğitim vermek için 2, 4 milyar dolar önemli bir bütçe ayırmıştır. Güney Kore hükümeti, 2014 yılında ilköğretim düzeyindeki okullarda dijitalleştirilmiş

materyallerin etkin şekilde kullanılmasını planlamış ve bununla ilgili çeşitli çalışmalar yapmıştır. Eğitim dijitalleşmesi 2015 yılında tamamlandığında, tüm okullara kablosuz internet hizmeti sağlanacaktır. (Grzybowski, 2013: 5).

Fransa'da ise 11-15 yaş arası öğrencilere bir tablet ya da dizüstü bilgisayar sağlanması için 1 milyar avroluk bir bütçe ayrılmıştır. Dijital eğitim planının ilk adımı, 2015 yılında 500 okulun geniş bant teknolojisi ile internete bağlanması ve 70.000'in üzerinde öğrencinin ve 8000 öğretmenin dijital öğretim ve öğrenim biçimlerine erişiminin sağlanması amaçlanmıştır. Öğrenciler ve öğretmenlere mobil cihazlar ve dijital kaynaklar sağlanacaktır. Öğretmenler dijital öğretim tekniklerinde özel eğitim alacaklardır. (FEB, 2018)

Singapur'da Edumall 2.0 projesi ile öğretmenlere çeşitli sağlayıcılardan kaynaklar, öğrenme fikirleri ve yaklaşımlar sağlayacak, aynı zamanda okullar için bant genişliği hızının artırılacağını, böylece öğrencilerin her yerde ve her zaman mobil öğrenim yoluyla etkileşimde bulunabilmeleri ve öğrenmelerini güçlendirebilmeleri sağlayacaktır. Singapur Eğitim Bakanlığı okullarının içerik ihtiyaçlarına hizmet etmenin yanı sıra, edumall 2.0'in tüm öğrenenler için eğitimle ilgili öğretim ve öğrenme havuzlarına kesintisiz erişimini ve paylaşılmasını sağlayacak bir ulusal öğrenme içerik ağı olması planlanmaktadır. Edumall 2.0 her öğretmene videolar, interaktif web siteleri, multimedya etkinlikleri, ders planları ve görsel, işitsel ve metinsel arşivlenmiş kaynaklar dahil olmak üzere çok çeşitli interaktif dijital içerikler sağlamayı amaçlamaktadır (İMDA, 2018).

İtalya'da Scuola Digitale - IWB eylem planı aracılığıyla, kişisel bilgisayar ve tahtalar ile donatılmış sınıflar planlanmış ve 2008-2012 yılları arasında belirlenen ihtiyaçlara göre birçok okul bu araçlar ile donatılmıştır. Ağustos 2013 itibariyle 69813 etkileşimli tahta İtalya'daki devlet okullarında bulunan sınıflara entegre edilmiştir (OECD, 2013).

Japonya Eğitim Bakanlığı'nın (MEXT) 2011 yılında yayınladığı "Eğitimde BİT Vizyonu" raporunda öğretmenlerin etkili sınıf rehberliği gerçekleştirmesi için okulları hızlı bir şekilde gerekli dijital ekipmanlarla donatmanın öneminden bahsedilmiştir. Etkileşimli tahtalar, projektörler, epidiyaskoplar ve dijital televizyonların sınıflarda etkin kullanılmasının önemine değinilen raporda, özellikle etkileşimli tahtaların daha etkili sınıf etkinliklerinin gerçekleştirilmesine yardımcı olması beklenmekte; bu araçların video göstermek ve anlatım sağlamak için kullanılabildiği gibi, öğrencilerin içeriği öğrenebildiği

ve buna bağlı olarak düşünme süreçlerinin öğrenildiği etkileşimli uygulamalara erişime olanak tanımaktadır. (MEXT, 2011)

2.3. Türkiye’de Eğitim Teknolojileri

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren bağlı okullarda çeşitli teknolojik eğitim materyallerinin kullanımı için faaliyetler yapmış ve bu alandaki yenilikleri desteklemiştir. Türkiye’de yeni teknolojilerin eğitim-öğretim sürecine entegrasyonuna yönelik ilk çalışmaların 1950’li yıllara dayandığı söylenebilir. 1951 yılında tüm kademelerde okullar için öğretici film, film şeridi, ve slaytlar hazırlanmak ve dağıtmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bir Öğretici Filmler Merkezi kurulduğu bilinmektedir. Bu birim 1963 yılında içeriğini genişletmiş ve Film Radyo ve Televizyonla Eğitim Merkezi adını almıştır.

1970’li yıllarda görsel ve işitsel materyallerden yeterince yararlanılması için eğitim araçları laboratuvarlarının oluşturulması planlanmıştır (Bardakçı ve Keser, 2017 :96-97). 1990’lı yıllarda ise 6. Beş yıllık kalkınma planında eğitim teknolojilerinden yararlanılması konusu "Okullarda görsel-işitsel araçlar ve bilgisayar destekli eğitim gibi yeni eğitim teknolojilerinin kullanılması yaygınlaştırılacaktır" şeklinde ifade edilmiş, bu yıllarda Dünya Bankası ile ortak eğitim projeleri yapılmıştır (DPT, 1990: 293).

Türkiye’de 2000 yılıyla beraber uygulanan bazı projelerle teknolojinin eğitim sistemine entegre edilmesi çabalarını sürdürdüğü söylenebilir. Bu projelerden biri Dünya Bankası ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında 1998’de birinci fazı ve 2002’de ikinci fazı imzalanan Temel Eğitim Projesi’dir (TEP). Temel eğitim projesi, öğretmen ve öğrencilerin bilgisayar okuryazarlık düzeylerinin artırılmasını, bilgisayar destekli eğitim alınmasının sağlanmasını ve okulların toplum için bir öğrenme merkezi olmasını amaçlamaktadır (Taşdemir, 2018: 2).

2010 yılında ise Türkiye Cumhuriyeti eğitim-öğretim ortamlarını çağın gereklerine uygun olarak düzenlemek amacı ile örgün ve yaygın eğitim kurumlarında bilgi ve iletişim teknolojileri donanımı geliştirerek, öğrenci ve öğretmenlerin bu teknolojileri kullanma yetkinlikleri artırmayı amaçlamıştır. Bu çerçevede FATİH Projesi tamamlanacak böylece teknolojinin eğitime entegrasyonu sağlanacaktır (Onuncu Kalkınma Planı, 2018: 33). Milli Eğitim Bakanlığı’nın "2023 Eğitim Vizyonu" planına göre Türkiye’de eğitim süreçlerinde teknoloji desteği konusunda özellikle altyapısal anlamda önemli çalışmalar gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Altyapı çalışmalarının ilerleyen yıllarda devam edeceği ve

tüm okulların teknolojik imkânları daha fazla iyileştirileceği ifade edilmiştir. İlerleyen süreçte içerik ve nitelik yönelimli bir bakış açısıyla, öğrencilerin bilişim teknolojilerini çevrimiçi ve çevrimdışı ortamlarda "üretim", "sorunlara çözüm geliştirme" ve "hayallerini hayata geçirme" aracı olarak kullanmaları hedeflenmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2018-2021 yıllarını kapsayan dönemde yapacağı çalışmalar ile lise, ortaokul ve ilkokul düzeylerinde, okul içinde ve okul dışında öğrenciye, öğretmene, eğitim yöneticilerine, kamuya, müfredata, eğitsel içeriğe vb. yönelik yapılacak çalışmalarla kodlama, 3D tasarım, elektronik tasarım benzeri bilişimle üretim becerilerinin öğrenme süreçlerine uyumu sağlanacaktır. MEB bu süreçte, teknolojinin eğitime entegrasyonu ve dijital içerik oluşturma çalışmalarını şu hedefler ile belirlemiştir:

- İçerik normları ve kalite standartları tüm olası kullanım senaryolarını destekleyecek şekilde Ulusal Dijital İçerik Arşivi oluşturulacaktır.
- İçerik çeşitliliğini desteklemek için ülke çapında içerik geliştirme ekosistemi oluşturulacaktır.
- Dijital içerikleri etkin olarak kullanma ve geliştirme kültürü edinmiş lider öğretmenler yetiştirilerek, bu kültürün okullarda yaygınlaşması sağlanacaktır.
- Dijital materyaller ile basılı materyaller ilişkilendirilecek, öğretmenlere bunların etkin kullanımıyla ilgili destek materyaller sunulacak, dijital materyallerin ana öğretim materyali olarak kullanılması yaygınlaştırılacaktır.
- Dijital içerikler kullanılarak, kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimlerinin yaşanabildiği platformlar hazırlanacaktır.
- Öğrencilerin PISA gibi uluslararası sınavlarda arzu edilen sonuçları alabilmeleri için üst bilişsel becerileri destekleyen yeni nesil dijital ölçme materyalleri geliştirilecektir (MEB, 2018: 74-75).

Görüldüğü üzere Türkiye Cumhuriyeti'nin, kurulduğu yıllardan itibaren eğitime büyük önem verdiği, eğitim teknolojilerinin okul ortamlarına entegrasyonu konusunda önemli adımlar attığı söylenebilir.

2.4. Eğitimde FATİH Projesi

21. yüzyılda değişen ve beklenen öğrenci becerilerinin öğrencilere kazandırılabilmesi için öncelikle öğrenme ortamlarının bu becerileri kazandırmak için uygun olması gerekmektedir. Okul ortamları, BİT araçları ile donatılmalı; öğrenciler ve

öğretmenler bu araçlardan mümkün olduğunca yararlanmalıdır (Boholano, 2017: 22). Ülkemizde de bu değişimler göz önünde bulundurularak 2010 yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Ulaştırma Bakanlığı'nın ortak çalışmalarıyla ilköğretim ve ortaöğretim kademelerindeki dersliklere bilişim teknolojisi donanımları sağlanmış, bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) tabanlı öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesini amaçlayan FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi'nin uygulanmasına dönük çalışmalar hayata geçirilmiştir (Timur, Yılmaz ve İşseven, 2017: 46). Bilgisayar destekli eğitim projeleri çerçevesinde öngörülebilecek projelerden biri olan FATİH Projesi'nin, Türkiye Cumhuriyeti'nin bilgi ve iletişim teknolojilerini eğitimde kullanmayı hedefleyen, en kapsamlı ve büyük bütçeli projesi olduğu söylenebilir (Ekici ve Yılmaz, 2013: 320). FATİH projesi öğrencilerin iyi bir eğitim alması, etkili ve kaliteli e-içeriklere ulaşması için tasarlanmış ve eğitimde teknoloji kullanımıyla ilgili dünyada uygulamaya konulan en büyük ve en kapsamlı eğitim projesidir. Proje ile; eğitim-öğretimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve okullardaki teknolojik altyapının iyileştirilerek, teknolojik okuryazarlığın en üst düzeye çıkarılması hedeflenmiştir (Dursun, Kırbaş ve Yüksel 2015: 148). FATİH projesi kapsamında tüm okullara etkileşimli tahta, tablet bilgisayar ve internet ağı altyapısı sağlanması öngörülmektedir. Böylece, eğitimde fırsat eşitliğinin yanı sıra, eğitim ve öğretim süreçlerinde bilişim teknolojilerinin kullanımının geliştirilmesi amaçlanmıştır. FATİH Projesi planlanırken aşağıdaki beş temel esas göz önünde tutulmuştur:

Erişilebilirlik: Her an her yerden, zaman ve araçlardan bağımsız olarak hizmet sunabilmek,

Verimlilik: Hedef odaklı, daha verimli çalışma ortamları ve gelişim alanları sunabilmek,

Eşitlik (fırsat eşitliği): Tüm paydaşların en iyi hizmete erişilebilmesini sağlayabilmek,

Ölçülebilirlik: Gelişimin doğru değerlendirilebilmesi için sürecin ve sonuçların doğru ölçülebilmesini sağlamak, buna göre düzgün geri bildirim verebilmek,

Kalite: Tüm eğitimin kalitesini ölçülebilir şekilde yükseltmek.

Bütün bu başarı faktörlerini gözetken çözüm sayesinde, fırsat eşitliği sağlanıp sayısal uçurum kapatılırken toplam kalitenin de artırılması hedeflenmiştir (Fatih, 2018).

FATİH projesi kapsamında Türkiye genelinde 40.000 eğitim kurumu ve 620.000 sınıfa bilişim teknolojileri alt yapısının sağlanması hedeflenmiştir (Eğitim Reformu Girişimi, 2014: 8). Bu proje ile sınıf yönetimi kullanılarak, öğretmen ve öğrenciler arasında akıllı tahta-tablet etkileşimi sağlanacak, araştırma ve öğrenme süreçleri daha etkili kullanılacak, sınıf yönetimi ile öğretmen, sınıfta oluşturulan içerikleri öğrencileri ile paylaşabilecek, ödev ve diğer e-içerikleri öğrencilere gönderebilecek, öğrencilerinin öğrenme seviyelerini daha kontrollü bir şekilde tespit edebilecektir. Bu proje ile aşağıdaki tablodaki hedefler öngörülmektedir (Fatih, 2018).

Her Okul İçin	Her Derslik İçin	Her Öğretmen İçin	Her Öğrenci İçin
Bir Adet Çok Fonksiyonlu Yazıcı	Etkileşimli Tahta	Tablet Bilgisayar	Tablet Bilgisayar
Alt Yapı	Kablolu/Kablosuz İnternet Bağlantısı	Eba Portal	Eba Portal
Yüksek Hızlı Erişim	Sınıf Yönetimi	Eba Market	Eba Market
		E-Posta Hesabı	Bulut Hesabı
		İçerik Geliştirme Stüdyosu	Dijital Kimlik
		Bulut Hesabı	Ödev Paylaşımı
		Öğrenim Yönetim Sistemi (LMS)	E-Posta Hesabı
		Ders Notları Paylaşımı	Bireysel Öğrenim Materyalleri

Tablo 1: FATİH Projesi Hedefleri

Gelişen dünyanın güçlü ve önemli araçları internet, web ve güncel teknolojilere dayalı Bilgi ve İletişim Teknolojileridir (BİT). Bu araçlarla, bireyler arası iletişim ve etkileşim imkanları artmış, insanların iletişim tekniklerine ve bilgiye ulaşma stratejilerinde değişiklikler olmuş ve oluşan bu durum gelişmiş öğrenme yollarının ve ortamlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Öğrenenler, etkilenen alıcı konumundan bilgiyi üreten, şekillendiren, yeniden sentezleyen ve etkin bireylere dönüşmüştür (Bozkurt, 2015: 57). Bu dönüşümün bir sonucu olarak FATİH projesi ile okullara sağlanan donanım ve yazılım altyapısının etkili bir şekilde kullanımı için eğitsel e-içeriklerin oluşturulması ve paylaşılması adına 2012 yılında Yenilik ve Eğitim

Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK) tarafından bir çevrimiçi sosyal platform olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) tasarlanmıştır (Demir, Özdiç ve Ünal, 2018: 409).

2.5. Eğitim Bilişim Ağı (EBA)

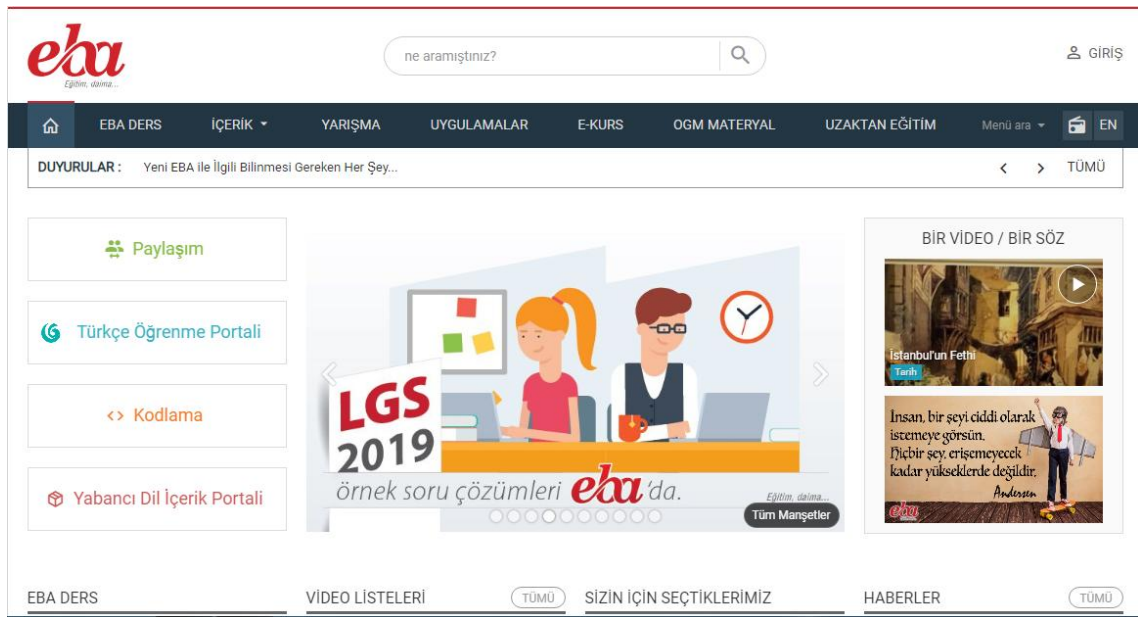
İçinde bulunduğumuz yüzyıl bilim ve teknolojinin hızlı geliştiği ve gelişen teknolojinin insan hayatını ve toplumu her geçen gün daha fazla etkilediği önemli bir süreç olarak tanımlanabilir. Günümüz dünyası, istikrarlı bir değişim sürecinde önemli teknolojik gelişmeler yaşarken, eğitim sistemi de dahil olmak üzere birçok alan, bu değişim ve yenilik sürecinden etkilenecek benzer şekilde ilerleme göstermiştir. (Başak ve Ayvaci 2017: 466). Bu nedenle bilim ve teknolojideki gelişmelerin, toplumun her parçasını etkilediği gibi eğitim faaliyetlerini de etkilediğini söyleyebiliriz. Çünkü eğitim, toplum ve teknoloji arasında yakın ve doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Teknoloji toplumu etkiledikçe, toplumun ve bireylerin genel beceri seviyeleri değişir ve sonuçta eğitimden beklentiler de artar (Fidan, 2008: 48). Bu beklentiler toplumdan topluma değişmekle beraber ulaşılmak istenen hedefler düşünülünce paralellik gösterir. Devletler bu beklentileri karşılamak ve gelişen teknolojiye uyum sağlamak adına önemli çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar eğitim alanında da önemini artırarak sürdürmektedir.

Birçok ülkenin dünyadaki teknolojik gelişmeler karşısında çağa uyum sağlamak ve bunları benimsetmek için eğitim sistemlerinde radikal değişikliklere başladıklarını, bu değişikliklerle öğrenme ortamlarının etkinliğini artırmayı amaçlamaktadır (Spitulnik 2001'den akt. Yalçıntepe ve Adıgüzel, 2017: 1243). Teknoloji tabanlı eğitimin kaçınılmaz olduğu 21. yüzyılın eğitim kurumları, toplumsal gelişme ve değişimleri hem başlatan hem de yönlendiren kurumlara dönüşmüştür.

Birçok ülkede EBA ile aynı amaca hizmet eden çevrimiçi sosyal öğrenme içerik ağları kurulmuş ve bu ağları genellikle ulusal eğitim bakanlıkları desteklemiştir. Gelişmekte olan ülkeler arasında olan Brezilya'da akıllı ders sistemleri için "Geekie" adı verilen internete bağlı öğrenciler için bilgisayar destekli dersler sunan akıllı bir ders sistemi ağı oluşturulmuştur. Geekie, öğrencilerin üniversiteye girmeleri için gereken ulusal sınav Enem'e hazırlanmalarını sağlamak için Brezilya'daki farklı eyaletlerin eğitim sekreterliklerinin işbirliği yaparak oluşturdukları çevrimiçi bir eğitim ağı olarak tanımlanabilir (Sakowski ve Tovolli, 2016:19, Coşkunserçe ve İştürk, 2019: 261). Yunanistan'da panhellenic okul ağı adında *www.sch.gr* sitesi aracılığıyla yayın yapan EBA türevi çevrimiçi bir eğitim platformu bulunmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en önemli çevrimiçi öğrenme platformlarından biri de

www.oercommons.org adlı sitedir. Güney Kore’de *www.edunet.net*, Hollanda’da *www.wikiwijs.nl* öğrencilere e-içerik sağlamak amacı ile hizmet vermektedir. Yine benzer amaçlarla Belçika’daki *www.klascement.net* Finlandiya’daki *linkkiapaja.edu.fi* çevrimiçi sosyal eğitim ağı niteliği taşımaktadır (Europen Schoolnet, 2017).

Eğitim kurumları, toplumun beklentileri çerçevesinde, bireyleri bilgi çağına uygun, bilgi toplumunun gereksinimlerini dikkate alarak geliştirmelidir (Bulut ve Koçoğlu, 2012:243, YEĞİTEK, 2018). Gelişmiş ülkeler sosyal ve teknolojik değişimlere bağlı olarak eğitim sistemlerini devamlı güncelleyerek değişimlere uyum sağlamak için köklü değişiklikler yapmaktadırlar (Öz, 2011’den akt. Tanrıkulu, 2017: 396).

Resim 1: Eğitim Bilişim Ağı İnternet Sitesi Ana Sayfası Ekran Görüntüsü (Eba, 2018)

Eğitimin geleceğe açılan kapısı olarak da tanımlanan Eğitim Bilişim Ağı, 2011 yılında Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından her bir bireyin kullanımına ücretsiz olarak sunulan çevrimiçi bir sosyal eğitim platformudur (Eba, 2018, Kapıdere ve Çetinkaya, 2017:3, Saklan ve Ünal, 2018: 501). Çevrimiçi öğrenme ortamları; internet veya bilgisayar ağları aracılığıyla, bireyin öğrenmesi ile gerçekleşen, bilgiye erişimde zaman ve mekandan bağımsızlık sağlayan, eş zamanlı ya da eşzamansız olarak öğrenenler ve öğretenler ile iletişim kurulabilen öğrenme ortamlarıdır (Bilgiç, Duman ve Seferoğlu, 2011: 5; Oral ve Kenanoğlu 2012: 69). EBA gerek web sitesi ile gerekse İOS ve Android tabanlı geliştirilen mobil uygulaması ile, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin kullanabileceği, etkileşim yaşanabilecek imkanlar sunan, geleneksel öğretim

yöntemlerinin yetersiz kaldığı durumlarda, öğrencilerin bir konu ile ilgili öğrenmelerini daha üst seviyelere çıkarmayı amaçlayan, bunun yanı sıra e-çeriklere ulaşılabilen eğitsel bir öğrenme platformudur (Oral ve Kenanoğlu 2012: 72). E-çeriklerin internet ortamında sunulması ve e-çeriklerden aktif bir şekilde yararlanılması öğrencileri çok daha hareketli kılarak bilgiyi edinmeyi ve öğrenmeyi daha kolay hale getirecek, eğitimde hedeflenen fırsat ve imkan eşitliğine ulaşma yolunda ciddi derecede katkı sağlayacaktır (Kana ve Aydın, 2017: 1495). Kullanıcılar EBA aracılığı ile eğitsel içerik oluşturabilir, oluşturulan bu içerikler diğer kullanıcılarla paylaşılabilir (Aktay ve Keskin, 2016: 28). EBA'nın sağladığı bu teknoloji öğrencileri öğretmenleri ve diğer öğrenciler ile bağlantıya geçirecek öğrenme ortamlarını sınıf duvarlarının ötesine taşımaktadır. EBA'daki bireysel sınıf sayfaları ev ödevleri ile ilgili takvimlere, ödevlerin detaylarına ve çevrimiçi kaynaklara ulaşmayı mümkün kılmakta ve ailelerin öğrencilerin ilerlemeleri ile ilgili gerçek zamanlı raporlara ulaşmalarını mümkün kılmaktadır.

EBA'da yer alan e-çerikler Millî Eğitim Bakanlığı ve çeşitli kuruluşlar tarafından sınıf seviyelerine göre hazırlanmaktadır. Öğretmenler ve öğrenciler ürettikleri içerikleri paylaşma imkânına sahip olmaktadır. Böylece öğrenciler EBA'yı kullanan diğer kullanıcılar ile işbirliği yapma şansına sahip olmaktadır (Kana ve Saygılı, 2016: 12). İçeriğindeki ders kitapları, çevrimiçi dersler, dergiler, belgesel, çizgi film, video, ansiklopedi, doküman, animasyon ve simülasyon gibi materyaller ile EBA dijital bir kütüphane görevi de yürütmektedir (Demir, Özdiç ve İnal, 2018: 409). Sosyal bir eğitim platformu olarak tanımlanan EBA aracılığıyla tüm bireyler yaşlarıyla ortak çalışmalar yaparak takım çalışması içinde bulunma imkanını sağlayabilir. EBA'da sunulan e-çerikler değişik öğrenme tarzlarına (sosyal, sözel, bireysel, görsel, işitsel öğrenme, sayısal) sahip öğrencilere de hitap etmektedir. Bu sayede öğretmen merkezli eğitimden süreçlerinden öğrenci merkezli eğitim süreçlerine geçilmesi de kolaylaşacaktır (EBA, 2018). Öğretmen ve öğrenciler için tasarlanan EBA'nın başlıca hedefleri şöyle sıralanabilir.

- Farklı, zengin ve eğitici içerikler sunmak,
- Bilişim kültürünü yaygınlaştırarak eğitimde kullanılmasını sağlamak,
- İçerikle ilgili ihtiyaçlara cevap vermek,
- Sosyal ağ yapısıyla kullanıcıların bilgi alışverişinde bulunabilmelerini sağlamak,
- Zengin ve gittikçe büyüyen arşiviyle derslere katkı sağlamak,

- Bilgiyi öğrenirken aynı zamanda yeniden yapılandırabilmek ve bilgiden bilgi üretmek,
- Farklı öğrenme stillerine (sözel, görsel, sayısal, sosyal, bireysel, işitsel öğrenme) sahip öğrencileri de kapsamak,
- Bütün öğretmenleri ortak bir paydada buluşturarak eğitime el birliğiyle yön vermelerini sağlamak (EBA, 2018).

Eğitim Bilişim Ağı'nda yer alan istatistiki bilgilere bakıldığında; 2017 yılı itibari ile 8.312.223 kullanıcı, 6.673 haber, 57.049 adet görsel içerik, 9.526 adet video, 4.679 adet sesli içerik, 31 adet öğretmenlerin erişimine açık portal, 70 adet herkesin erişimine açık portal, 1.569 adet dergi, 4.323 adet doküman ve 1.971 adet e-kitap bulunmaktadır (Çakmak ve Taşkıran, 2017: 286). Bu istatistiklere bakılırsa Eğitim Bilişim Ağı'nda önemli miktarda içeriğin bulunduğu, 8 milyonun üzerindeki kullanıcı sayısı ile de büyük bir sosyal eğitim platformu olarak tanımlanabilir. EBA web sitesi bir arama motoru, kullanıcı girişi ve öğretmen ve öğrencilere hizmet vermek amacıyla oluşturulmuş 7 ana sekmeden oluşmaktadır. Bu sekmeler sırasıyla şu şekildedir:

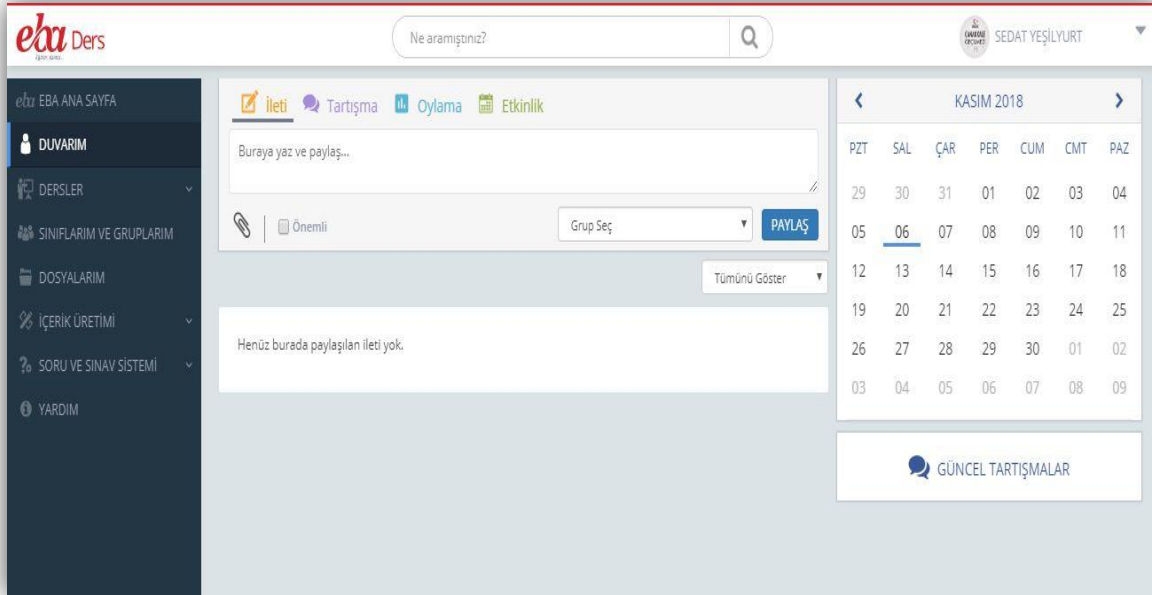
- EBA Ders,
- İçerik,
- Yarışma,
- Uygulamalar,
- E-Kurs,
- OGM Materyal,
- Uzaktan Eğitim

2.5.1. Eba Ders

EBA ders; öğrencilerin ve öğretmenlerin dersleri desteklemek amacı ile hazırlanan ders videolarına ve görsellerine ulaştıkları, öğretmenlerin öğrencileri ile sınıf ağı kurup çeşitli paylaşımlar yapabildiği, mevcut soru havuzu aracılığı ile testlerin oluşturulup öğrencilerin belirlenen zaman aralıkları ile ödevlendirilebildikleri, içerik geliştirme araçları ile ders akışlarının hazırlanabileceği çevrimiçi bir ders atölyesi olarak tanımlanabilir (EBA, 2018). EBA ders kategorisinde erken çocukluktan başlayarak on ikinci sınıf seviyesine kadar e-içerik bulunmaktadır. EBA aracılığıyla öğrenciler ünite ve ders tekrarı yapabilmekte, tarama testlerine ulaşabilmekte ve öğretmenlerin kendileriyle paylaştıkları içeriklerle ulusal sınavlara ve ders sınavlarına hazırlanabilmektedir (Arkan ve Kaya, 2018: 3). Öğretmenler, öğrencilerin okul

bilgilerine erişerek öğrencilerine testler göndermekte, sonuçlarını takip etmekte, raporlayabilmekte ve öğrencilerine kazanımlara göre hazırlanmış ders akışları önerebilmekte; bu paylaşımların öğrenciler tarafından tamamlanma oranlarını görebilmektedir (Kapıdere ve Çetinkaya, 2017: 4). Öğrenmeyi zamandan ve mekandan bağımsız hale getirebilmek amacıyla da tasarlanan EBA'nın bu bölümünün çeşitli hastalık, doğal afet veya farklı kişisel sebeplerden dolayı okul ile ilişkisi bir süre kesilen öğrencilerin de ders ihtiyaçlarını gidermeye faydası olduğu da söylenebilir (Tüysüz ve Çümen, 2016: 283). EBA Ders öğretmenler için aşağıdaki 7 sekmeden oluşmaktadır:

- Duvarım
- Dersler
- Sınıflarım ve Gruplarım
- Dosyalarım
- İçerik Üretimi
- Soru ve Sınav Sistemi
- Yardım

Resim 2: EBA Ders Ekran Görüntüsü (Eba, 2018)

Duvarım alanında öğretmen ve öğrenciler kendilerine ayrılan kişisel EBA sayfaları aracılığı ile fikir ve görüşlerini diğer kullanıcılar ile paylaşabilir, bu durumlara yorum yapılmasını sağlayabilir. Duvarım bu özelliği ile sosyal paylaşım sitelerinin

durum güncellemesi özelliklerine benzemektedir. *Dersler* kısmında ilk, orta ve lise düzeyinde her dersin kazanımlarına göre belirlenmiş ders sunumları bulunmaktadır. Ancak hala bazı derslerde herhangi bir içeriğin olmadığı gözlenmiştir. EBA Ders aracılığı ile öğretmenler öğrencilerine e-alıştırmalar gönderebilir, bunların takibini yaparak sistem üzerinden görülebilen raporlar ile sonuçları inceleyebilir. Öğretmenler *Sınıflarım ve Gruplarım* aracılığı ile de herhangi bir sınıf seviyesinden öğrenci grupları oluşturabilir, bu öğrenci gruplarını seviyelendirerek EBA üzerinden göndereceği e-alıştırmaları bu seviyelere göre belirleyebilir. *Dosyalarım* alanında öğretmenler kişisel dosyalarını kendilerine ayrılmış olan 2 GB'lık alanda saklayabilir, bu dosyaları diğer kullanıcılar ile paylaşabilir. *İçerik üretimi* ile ise öğretmenler içerik üretme uygulamaları ile alanları özgü ders akışları hazırlayabilir, bunları paylaşabilirler. *Soru ve Sınav sistemi* kısmında öğretmenler gerek soru hazırlayarak gerekse soru havuzundaki sorulardan yararlanarak e-sınavlar hazırlayıp bunları belirledikleri sınıflar ve öğrencilere uygulayabilir. *Yardım* bölümünde ise EBA Ders'in nasıl kullanılacağına dair sıkça sorulan sorular ve bu soruların cevapları bulunmaktadır (Eba, 2018).

2.5.2. İçerik

İçerik bölümü site editörlerinin ve öğretmenlerin birçok başlıkta hazırlanmış materyalleri paylaştığı kısımdır. Bu başlıklar; Haber, Video, İfovideo, Görsel, Ses, Kitap, Dergi, Doküman, İfografik ve Test Soruları olarak sıralanmaktadır. Kullanıcılar bu başlıklar aracılığı ile eğitim ve öğretimi ilgilendiren haberleri, dersi destekleyebilecek video görsel ve sesleri, ders kitaplarını ve kişisel dokümanları diğer kullanıcılar ile paylaşabilmektedir. Bu özelliği ile EBA tanımında da olan sosyal platform olma özelliğini desteklemektedir (Eba, 2018).

2.5.3. Haber

Eba haber kısmı sanatsal, bilimsel ve kültürel alanlarda kullanıcılar tarafından yapılan paylaşımları içermektedir. Bu kısımda yapılan haberlere diğer kullanıcılar tarafından yorum yapılabilen bu haberler Facebook, Twitter ve Google+ aracılığı ile diğer sosyal platformlarda paylaşılabilir (Eba, 2018).

2.5.4. İfo Video

İfo video kısmında EBA tarafından her dersin kazanımına uygun olarak seçilmiş konular ile ilgili hazırlanmış kısa ders sunumları bulunmaktadır. Öğrenciler herhangi bir ders konusunun özel bir kısmı ile ilgili eksiklerini bu kısa ders sunumları

ile tamamlayabilmektedir. Biyoloji, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Edebiyat, Fen Bilimleri, Fizik, İngilizce, Kimya, Matematik, Sosyal Bilgiler, Tarih ve Türkçe alanlarında toplam 163 adet infografik öğrencilerin kullanımına sunulmuştur (Eba, 2018).

2.5.5. Görsel

Derslerin görsellerle desteklenmesi öğrencilerin derse ilgisini artırmaktadır. Bu tür araçlar öğrencinin dikkatini çekme, odaklanma, farklı bakış açıları sağlama özelliklerinden dolayı eğitsel faaliyetlerde kullanılmaktadırlar (Yazıcı, 2006:661). EBA görselde ders, tanıtım, yardım ve diğer birçok konuda kullanıcılar ve EBA editörleri tarafından paylaşılmış önemli sayıda görsel bulunmaktadır. Kullanıcılar paylaşılan görselleri değerlendirip, yorum yapabilir ve indirebilirler. Görsel içerikler editörler tarafından "Kanal", "Tarih", "Tür" "Tip" gibi ayırıcı özellikler ile tasnif edilmiş, ulaşılması kolay hale getirilmiştir (Eba, 2018).

2.5.6. Ses

Bu kısımda sesli ders kitapları, etkinliklerde kullanılabilecek fon müzikleri, marşlar, sesli hikayeler vb. bulunmaktadır. Buradaki içerikler EBA editörleri ve öğretmenler tarafından paylaşılmaktadır. Türkçe dışında İngilizce, Almanca, Arapça başta olmak üzere birçok dilden ses paylaşımları bulunmaktadır. Sadece dinleyerek öğrenmek zorunda kalan öğrenciler için önemli bir yardımcı olan EBA bu özelliği ile fırsat eşitliği sağlanması amacı ile önemli bir rol üstlenmiştir (Eba, 2018).

2.5.7. Kitap

EBA'nın kitap bölümü Milli Eğitim Bakanlığı'nın tüm kademelerdeki okullarında okutulan ders kitaplarının PDF formatında paylaşıldığı kısımdır. Çevrimiçi olarak ulaşılabilen kitaplar, istenilen her yerde bilgisayar, akıllı telefon ve tabletler aracılığı ile kullanılabilir. Kitapların bu şekilde ulaşılabilmesi, ilerleyen yıllarda kağıt tasarrufu sağlayabileceği için önemli bir çözüm olduğu söylenebilir (Turgut, 2018:207). Öğrenciler e-kitapları çeşitli uygulamalar ile kullanışlı hale getirebilir, kitaplar üzerinde işlemler yapabilir (Eba, 2018).

2.5.8. Dergi

‘EBA dergi’ bilimsel, kültürel, sosyal alan başta olmak üzere içinde birçok ilgi alanında dergiyi barındıran bir önemli bir eba bölümüdür. Eba editörleri yurt içinde yayınlanan birçok dergiyi (TRT Çocuk, Diyanet Çocuk, Eğlenceli Bilim vb) aylık

olarak burada yayınlamaktadır. Bunların dışında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullar ve diğer kurumlar da belirli sürelerde çıkardıkları dergileri EBA dergi aracılığı ile paylaşabilmektedir. Toplam olarak 548 adet e-derginin yayımlandığı EBA dergi, kanallar aracılığı ile ilgilere göre tasnif edilmiş, kullanıcıların istedikleri dergiye kolayca ulaşması amaçlanmıştır (Eba, 2018).

2.5.9. Doküman

EBA doküman EBA'yı kullanan öğretmenler tarafından oluşturulmuş veya edinilmiş birçok eğitimsel dokümanın paylaşıldığı bir çeşit belge paylaşım aracıdır. Öğretmenler, kendi oluşturmuş olduğu ders notlarını, sınavları, ders sunumlarını; PDF, WORD, ve POWERPOINT formatlarında EBA doküman aracılığı ile paylaşarak diğer kullanıcıların hem faydalanmasını hem de mevcut dokümanların geliştirilmesini sağlayabilir (Eba, 2018).

2.5.10. İnfografik

İnfografik, verileri görsel tasarımlarla birleştiren, bireylerin ve kuruluşların mesajlarını izleyicilere kısa bir şekilde iletmesine yardımcı olan bir resim türüdür (Smiciklas, 2012: 3) EBA, birçok ders alanında uzmanlar tarafından organize edilmiş bilgileri grafik tasarımları ile örgütleyerek kullanıcılarını sunmaktadır. İnfografiklerin görsel tasarımlı, basit ve anlaşılır olması, aktarılmak istenen bilginin etkisini artırır (Denli, 2016: 1477). EBA'da güncel olarak yayınlanmış olan toplam 476 infografik bulunmaktadır (Eba, 2018).

2.5.11. Test Soruları

Bu bölümde 5. sınıftan 12. sınıfa kadar olan tüm kademelerde öğrenim gören öğrencilerin gerek derslere, gerekse ulusal sınavlara hazırlanması amacı ile hazırlanmış olan test sorularına yer verilmektedir. Hazırlanan sorular PDF formatında yayınlanarak kullanıcılarına sunulmaktadır (Eba, 2018).

2.5.12. Yarışma

Bu bölümde EBA tarafından belirlenen alanlarda (Bilim, Sinema, Resim vb.) yıl içinde belirlenen tarihlerde başvurulmak şartıyla yarışmalar düzenlenmektedir. Öğrenciler öğretmenleri danışmanlığında burada yayınlanan yönergeleri takip ederek ilgi alanlarındaki yarışmalara katılıp çeşitli ödüller kazanabilmektedir (Eba, 2018).

2.5.13. Uygulamalar

Bu bölüm aracılığı ile dersler veya derslerdeki herhangi bir konu için geliştirilmiş uygulamalar çevrimiçi olarak kullanılabilir. Geliştirilen uygulamalar (Etkileşimli Matematik Sözlüğü, Tarih Atlası vb.) öğrencilerin etkileşim yaşayabileceği, eğlenerek öğrendikleri birer öğrenim aracı olarak nitelendirilebilir. Bu kısımda EBA'nın hazırladığı uygulamalar dışında diğer kurum ve vakıfların da yayınladıkları uygulamalar bulunmaktadır (Eba, 2018).

2.5.14. E-Kurs

Bu kısım aracılığı ile EBA bünyesinde olan kurs hizmetleri alınmaktadır. Destekleme ve Yetiştirme Kursları için kurumlar, öğretmenler ve öğrenciler tarafından yapılması gereken iş ve işlemler bu modül aracılığı ile gerçekleştirilmektedir (Eba, 2018).

2.5.15. Ogm Materyal

Bu bölümde güncellenen öğretim programlarına yönelik Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Öğretim Materyalleri ve İçerik Geliştirme Daire Başkanlığınca hazırlanmış ve Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının onayından geçmiş 2018-2019 eğitim öğretim yılında okutulan ders kitapları, öğretim programlarının kazanımlarını destekleyici sorular ve proje tabanlı öğrenme çıktıları yayınlanmaktadır (Eba, 2018).

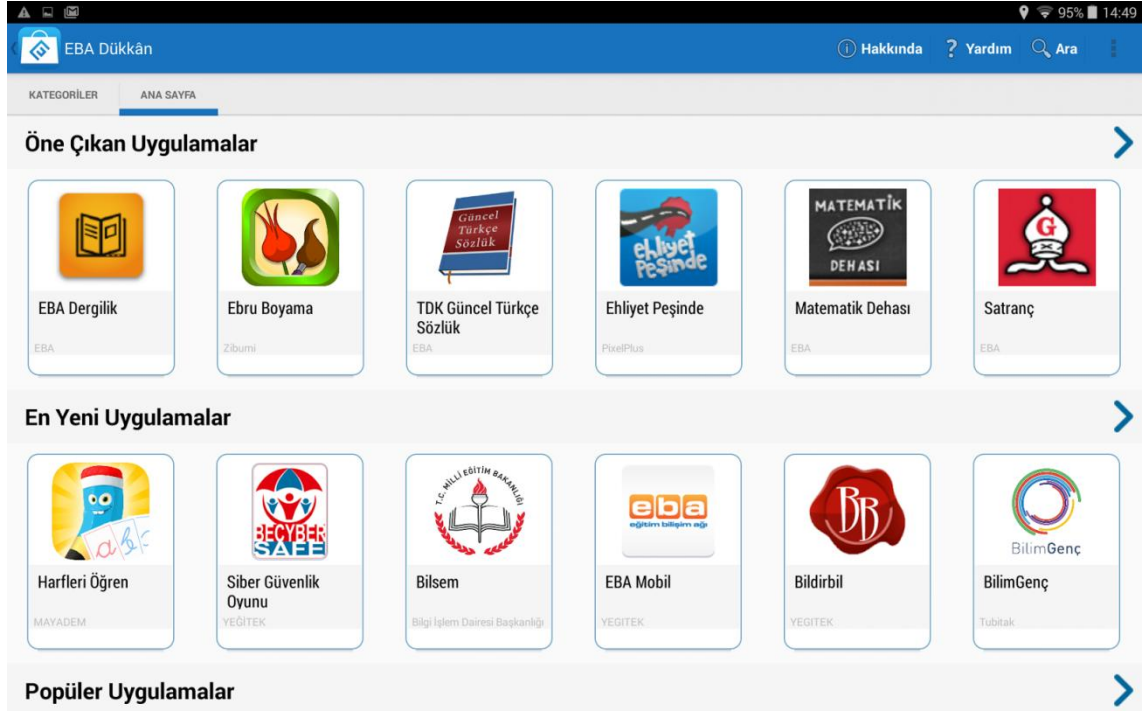
2.5.16. Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim öğrenen, öğreten ve öğrenme kaynakları arasındaki sınırlılıkları ortadan kaldırmaya çalışan, bunu gerçekleştirebilmek için mevcut teknolojileri pragmatist bir yaklaşımla kullanan disiplinler arası bir alandır (Bozkurt, 2017: 86). EBA uzaktan eğitim bölümü ile öğretmenlere çevrimiçi olarak hizmet içi eğitimler verilmektedir. Bu eğitimlere belirlenen eğitim süresinde internet aracılığı ile istenilen her yerde ulaşılabilmektedir (Eba, 2018).

2.5.17. Eba Dükkan

Eğitimde FATİH Projesi kapsamında öğretmenlere ve öğrencilere tahsis edilen tablet bilgisayarlarda yüklü olarak gelen ve EBA aracılığıyla kullanılacak uygulamaların sunulduğu uygulama havuzudur. Öğrenciler ve öğretmenler EBA Dükkan ile yeni uygulamalar edinebilir, mevcut uygulamaları ise güncelleyebilirler. Bünyesinde dergiler, e-kitaplar, sözlük, hesap makinesi gibi yardımcı uygulamalar, eğitici ve öğretici oyunlar, sesli hikâyeler yer alan market uygulaması tabletlerin dışında

uygulamaları destekleyen her türlü akıllı telefon aracılığı ile de kullanılabilir (Eba, 2018).

Görsel 3: EBA Dükkan İçeriğindeki Örnek Uygulamalar (Eba, 2018).

2.6. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Teknoloji Kullanımı

2018 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan yeni sosyal bilgiler öğretim programı ile belirlenen Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'ndeki (TYÇ) sekiz önemli yetkinlikten biri de dijital yetkinliktir. *Dijital yetkinlik*: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir. Dijital yetkinlik; gündelik bağlamlarda bilgi sistemleri teknolojilerinin yapısı, rolü ve sunduğu fırsatlar hakkında sağlam bir bilgi altyapısı gerektirir. İş hayatının yanı sıra özel ve toplumsal hayat için de geçerlidir. Bu yetkinlik; kelime işleme, elektronik tablolar, veri tabanları, bilgi depolama ve yönetme gibi temel bilgisayar uygulamalarını, internetin sunduğu fırsatlar ve potansiyel riskler hakkında bilgi sahibi olmayı, iş eğlence, bilgi paylaşımı iş birlikçi ağ kurma öğrenme araştırma için elektronik medya (eposta, ağ araçları) yoluyla iletişimi içerir (HBOGM, 2017).

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Sosyal bilgiler dersi öğretim programında belirlenen sosyal bilgiler dersi öğretim programının özel amaçları arasında *bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları* da bulunmaktadır. Yine aynı programda bulunan sosyal bilgiler dersi öğretim programında bulunan temel becerilerden biri de *dijital okuryazarlık* becerisinin kazandırılmasıdır (MEB, 2018).

Sosyal bilgiler, ortaokul öğrencilerinin sürekli gelişen ve değişen dünya düzeninde, hayatlarında ihtiyaç duydukları bilgi, beceri, değer ve davranışları geliştirmek hedefiyle içeriğini genelde sosyal ve beşeri bilimlerden sağlayan bunun yanı sıra gerektiğinde insani birçok disiplin ve çalışma alanından da faydalanan bir öğretim programı, bir temel eğitim dersi olarak tanımlanabilir. (Sever, 2015; 6). Sosyal Bilgiler dersi aynı zamanda bir vatandaşlık eğitimi programı varsayıldığından, etkin vatandaş yetiştirmek için duyuşsal yani değerler eğitimi de oldukça önem sarf etmektedir (Gömleksiz ve Cüro, 2011: 102). Vatandaşlık bilinci ile vatanseverlik arasında pozitif bir ilişkinin olduğu düşünülürse, yeni sosyal bilgiler dersi öğretim programının değerler eğitimi kısmındaki hedefler arasında bulunan vatanseverlik bilincinin de öğrencilere aşılması ile ilgili olarak Ravitch (2006), "Vatanseverliği Öğretmeli miyiz?" başlıklı araştırmasında, öğrencilerin buldukları ve vatandaşı oldukları ülkeye değer vermeyi öğrenmesinin öneminden bahsetmektedir (Bakioğlu ve Kurt 2009: 29). Özellikle son yıllarda dijital teknolojideki ilerlemelere bağlı olarak vatandaşlık hak ve sorumluluklarıyla ilgili yeni durumlar (dijital vatandaşlık, e-Devlet, sanal ticaret, sosyal medya vb.) ve bazı sorunlar (dijital bölünmüşlük, kimlik hırsızlığı, kişisel bilginin gizliliği, siber dolandırıcılık, siber zorbalık vb.) meydana gelmiştir. Öğrencilerin dijital vatandaşlık becerilerini geliştirmek maksadıyla konularla ilgili ders içi ve ders dışı etkinliklere yer verilmelidir (MEB, 2018). Teknoloji, duyuşsal amaçların gerçekleştirilmesinde özel yöntemler kullanarak örneğin, değerlerin eğitiminde, empati duygusunun geliştirilmesinde veya ahlakî değerlendirme yeteneklerinin geliştirilmesinde kullanılabilir (Braun, 1999:349'dan akt. Kaya, 2008: 193).

Teknoloji kullanımı, öğrencilerin öğrenme ortamına adapte olmasını kolaylaştırdığı gibi öğrencinin kendine olan güvenini ve motivasyonunu artırır, öğrenciyi öğrenme ortamının merkezinde etkin hale getirir (Heafner, 2004:47; Bester ve Brand 2013: 5). Öğretim teknolojilerinin sosyal bilgiler öğretiminde amaçlanan bilişsel, duyuşsal, davranışsal ve psiko-motor becerilerin öğrenenlere aktarılmasında bir araç olarak kullanılması gerekliliği birçok araştırmada ön plana çıkmıştır (Yılmaz ve Ayaydın, 2015: 89). Piccard (2009) sosyal bilgiler dersinde teknoloji kullanımının, öğrencilerin çeşitli konulara hızlı bir şekilde ulaşmalarını, konuya odaklanmalarını ve konuyu hızlı bir şekilde öğrenmelerini sağladığını ifade etmiştir (Özel, 2014: 132). Sosyal bilgiler dersi aracılığıyla ulaşılmak istenen öğrenci profili belirtilirken, günümüz şartlarına uygun olarak, bilim ve teknolojideki gelişmeleri ve toplumsal hayata etkilerini bilen, bilgi ve iletişim teknolojilerini etkili kullanan bireyler yetiştirilmesinin hedeflendiği öncelikle ifade edilmiştir (Yeşiltaş ve Kaymakçı, 2014: 334). Öğrencilerin günümüz bilgi ve iletişim teknolojilerine aşina olmaları ve teknoloji tabanlı ortamlarda daha iyi öğrenmeleri nedeniyle, özellikle sınıfta ve okullarda BİT entegrasyonu konusu büyük önem taşımaktadır (Ghavifekr, S. & Rosdy, W.A.W. 2015: 175).

Sosyal bilgiler alanındaki gelişmeler, sosyal bilgiler içeriğinin, dijital kaynakların, dijital öğrenim araçlarının ve diğer çağdaş teknolojilerin entegrasyonu yoluyla tüm öğrenciler için teknoloji destekli öğrenme fırsatları tasarlama ihtiyacını göz önüne sermektedir. Dijital kaynaklar, araçlar ve teknolojiler sosyal bilgiler içeriğindeki bir çok disiplinde görülebilir. Örneğin, tarihi konularda, birincil kaynak belgelerin web tabanlı arşivleri öğrenciler tarafından kullanılabilir (Hofer ve Haris, 2009: 26). Sosyal bilgiler müfredatında bulunan tarih konularının önemi doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih konularının öğretim sürecinde kesinlikle etkili öğrenmeleri sağlamaları gerekmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarih içeriklerinin öğretimi esnasında karşılaşılan sorunların üstesinden gelmek ve etkili öğrenmeleri gerçekleştirebilmek amacıyla birçok öğretim yöntemini barındıran ve aynı anda birden fazla duyu organına hitap eden etkileşimli tahta, bilgisayar, harici bellek, tarayıcı, kamera, fotoğraf makinesi, ses kayıt aygıtı, cep telefonu, projeksiyon gibi teknolojik araçları kullanması gerekmektedir (Özel, 2014: 131). Vatandaşlık ile ilgili bir araştırmada, öğrenciler nüfus sayımı veya anket verilerini kullanır ve bu verilere bugün dijital araçlar ile ulaşılmaktadır. Coğrafyada, öğrenciler haritalar oluşturmak için *Coğrafi Bilgi Sistemleri* gibi dijital araçlar kullanabilirler. Günümüz okullarında,

öğrenciler, fikirleri yaymak ve yazılarını yayınlamak için zaten sosyal medya ve diğer dijital araçları kullanıyorlar (NCSS, 2018: 16, Koca ve Daşdemir, 2016: 486). Vatandaşlık eğitiminin önemli bir yer tuttuğu sosyal bilgiler dersi toplumun durumunu yansıtan sayısal verileri, grafikleri, diğer görsel sunumları ve metni nasıl analiz edileceğini öğretir. Sosyal bilgiler öğretmenleri ise öğrencilerin karşılaştıkları verileri eleştirel bir şekilde değerlendirmek için bir eğilim geliştirmelerine yardımcı olabilir. Sosyal bilgiler ve teknolojik araçlar sayesinde öğrenciler hem sayısal hem de anlatı bilgilerini çözmeye ve yorumlamaya başlayabilirler (Crowe, 2006: 114).

Sosyal bilgiler derslerinde teknoloji kullanımı sınıflarda işbirliğini kolaylaştırabilir, öğrencilerin yaratıcılık ve yetkinliklerinin zengin kaynaklarla geliştirilebileceği mekânlar yaratabilir (Berson ve Balyta, 2004: 142). Araştırmalar, bilgisayar ve internet destekli öğretim stratejilerinin, öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerilerini geliştirmelerini kolaylaştıran önemli rollere sahip olduğunu göstermiştir (Berson, 1996; Rice ve Wilson, 1999; Adıgüzel ve Akpınar, 2001'den akt. Açıkalin ve Duru, 2005: 19). Hong (2016: 33) sosyal bilgiler derslerinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılmasının önemine değindiği araştırmasında durumu şu şekilde ifade etmiştir:

Sosyal Bilgiler dersinde BİT kullanımının faydaları;

- 1- Öğrencilerin sosyal bilgiler derslerine katılımı konusunda motive etmesi,
- 2- Öğrencilerin sosyal bilgiler öğrenmelerini geliştirmelerine,
- 3- Sosyal bilgiler dersi içeriğini çekici hale getirilmesine
- 4- Öğrencilerin problem çözme, karar verme ve araştırma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabileceği.

Bu durumlar göz önüne alınacak olursa sosyal bilgiler öğretmenleri, öğrencilerini etkin, yaratıcı, özgüvenli birer birey olarak yetiştirmek için teknolojinin modern topluma getirdiği değişimlerden daha fazla haberdar olmalı ve bu değişimi kendi sınıflarında yansıtmaya çalışmalıdır (Zhao, 2007: 312; Koçoğlu 2017 :2).

2.7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojilerini Kullanma Yeterlikleri

Eğitim kurumlarında teknolojik araç ve gereçlerin yaygın bir şekilde kullanılıyor olması ve teknoloji kullanımı konusundaki genel bilinçlenme öğretmenlerin de teknolojiyi etkili olarak kullanmaları konusunda önemli bir ihtiyacı ortaya

çıkarmıştır.(Sert, Kurtoğlu, Akıncı ve Seferoğlu, 2012:352). Nitekim FATİH projesi ile okulların teknolojik alt yapısı iyileştirilmiş, akıllı tahta ve internet gibi önemli araçlar öğretmenlerin ve öğrencilerin kullanımına sunulmuştur. 21. yüzyılın eğitim beklentileri öğretmenlerin pedagojik alan bilgisinin yanı sıra, içinde bulunduğumuz yüzyılın bir gereği olarak teknolojik alan bilgisine de ihtiyaç duymalarını gerektirmiştir. Teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) olarak tanımlanan bu kavram, Shulman (1986) tarafından alan yazına kazandırılan pedagojik alan bilgisi (PAB) üzerine teknoloji bilgisinin de eklenmesi ile kuramsallaştırılmıştır (Baran ve Bilici 2015: 16). Teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB), öğretme ve öğrenme ortamlarında kullanılan çeşitli teknolojilerin varlığını, bileşenlerini ve yeteneklerini, öğretimin belirli teknolojilerin kullanımı sonucunda nasıl değişebileceğini bilerek bunu uzmanı olunan alan bilgisini aktarırken kullanma becerisidir (Mishra ve Koehler 2006: 1027-2028). TPAB gelişmiş olan öğretmenler öğrenme ortamlarında bilgiyi daha çok teknolojik araç kullanarak sunabilir, öğrencilerinin anlama ve düşünme seviyelerinin farkına varabilirler (Akkaya 2009'dan akt. Bal ve Karademir: 2013: 18).

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, öğretme ve öğrenme süreçlerinde teknolojinin kullanımı yoluyla sosyal dönüşümün değişimin en önemli unsurları olmaları gerekmektedir (Yalley, 2017: 102). Çağımızda bir sosyal bilgiler öğretmeni;

- Bilgisayar uygulamalarını etkili bir şekilde kullanabilmeli.
- Elektronik çizelge kayıtlarına kolaylıkla ulaşabilmeli
- Kelime işlem ve dijital fotoğraf programlarını kullanabilmeli
- Uzmanlık alanı ile ilgili kaynakları internetten araştırabilmeli ve bu konuda öğrencilerine de rehber olabilmelidir (Parker, 2001'den akt. Kaya, 2008: 2000).

Küreselleşmenin önemli bir olgu olduğu çağımızda, internet, sosyal bilgiler öğretmenlerine, öğrencilere birçok çevrimiçi iletişim projesine katılarak ders kitabının ötesinde çoklu perspektif sunma fırsatı yaratmaktadır. İnternet ayrıca, sosyal bilimler öğretmenine farklı şehirlerdeki, devletlerdeki ve uluslardaki öğrenciler arasındaki bağlantıları hızlı ve verimli bir şekilde düzenleyebilecek pek çok çevrimiçi projeye katılma şansını da sunmaktadır (Mason, Berson, Diem, Hicks, Lee, Dralle:2000: 112).

Doolittle ve Hicks (2003: 88-92), sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknolojik araçları etkin kullanımı için altı strateji belirlemiştir.

1. Öğretmenler ve öğrenciler, sorgulayıcı bir öğretme - öğrenme süreci için teknolojiyi bir araç olarak kullanmaya hazır olmalıdır.
2. Öğretmenler, öğrencilerin sorgulama ve eylem sürecini kolaylaştıran özgünlük yaratmak için teknolojiyi kullanmalıdır.
3. Öğretmenler, yerel ve küresel sosyal etkileşimi teşvik etmek için teknolojiyi kullanmalı, böylece öğrenciler, insanlar, konular ve olaylar hakkında çoklu bakış açıları kazanacaklardır.
4. Öğretmenler, öğrencilerin bilgi birikimine ve ilgilerine dayanarak hangi eğitim teknolojisini kullanacağına karar vermelidir.
5. Öğretmenler, zamanında ve anlamlı geri bildirim sağlamak için teknolojiyi kullanarak öğrenci bilgisinin canlılığını sağlamalıdır.
6. Öğretmenler, bağımsız, yaratıcı ve entelektüel düşünmeyi teşvik etmek için teknolojiyi kullanarak öğrencilerin akademik bağımsızlıklarını geliştirmelidir.

Doolittle ve Hicks (2003: 88-92) tarafından belirlenen bu altı strateji günümüz sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim - öğretim sürecinde teknolojiyi nerede, nasıl, ne zaman kullanacağına dair bir yönerge olarak kabul edilebilir.

Ünal, Özmen ve Er'in (2013: 750) yaptıkları araştırmada bilgisayar ve internet erişimi bulunan sosyal bilgiler öğretmenlerinin %95,6'sı ders faaliyetlerinde internet sitelerini kullanmanın yararlı olduğunu ifade etmektedir. Bu öğretmenlerin %78, 1'i 10 yıl ve üstü süredir bilgisayar kullanmakta; %31, 4'ü haftada 41 saat ve üstü bilgisayar, %30, 7'si haftada 41 saat ve üstü internet kullanmaktadır. Bu sonuç sosyal bilgiler öğretmenlerin bilgisayarı interneti kullanmak için bir araç olarak gördüklerini de göstermektedir. Kaya'nın (2008: 203) yaptığı çalışmaya göre sosyal bilgiler öğretmenleri, sosyal bilgiler derslerinde teknolojiyi ne kadar etkili kullanırlarsa, öğrencilerine de o kadar faydalı olabileceklerdir. Benzer şekilde, okullarda, teknolojik ekipmanların kullanım olanakları arttıkça bunların öğretmenler ve öğrenciler tarafından derslerde etkili bir şekilde kullanılmaları da o kadar artacaktır. Aynı doğrultuda Özel'in (2014: 142) yaptığı araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin %92,1'i öğretim teknolojilerinin eğitimde verimi artırdığını belirtmektedir. Tarman ve Baytak'm (2011: 902) yaptığı başka bir çalışmada ise sosyal bilgiler öğretmen adaylarının temel bilgisayar ve bilgisayar programları becerileri için verdikleri yanıtlara bakıldığında, dikkat çeken temel problem, bu öğretmen adaylarının bilgisayar becerilerinin ve

bilgilerinin sadece belirli saatlerde üniversite eğitimleri sırasında aldıkları temel bilgisayar dersinin içeriği ile ve popüler olan uygulamalarla sınırlı olduğudur. Bu durumdaki öğretmenlerin eğitim teknolojilerini içeren hizmet içi eğitimlerden geçirilmeleri eğitimde teknoloji kullanımının önündeki engelleri kaldırabileceği belirtilmektedir.

2012 yılında öğretmenlerin ve öğrencilerin hizmetine giren Eğitim Bilişim Ağı (EBA) internet üzerinden yayın yapan ve bilgisayar, tablet, akıllı telefon gibi araçlardan ulaşılabilen bir çevrimiçi sosyal eğitim platformu özelliği taşımaktadır. Sosyal bilgiler öğretmenleri EBA üzerinden sağlanan sosyal bilgiler içeriklerini hem sınıfta kullanabilir, hem de öğrencilere ağ üzerinden bu çalışmalarını gönderebilir, dönütleri kontrol edebilir. Etkileşimin anlık yaşanabileceği, dönütlerin anlık olduğu, içeriklerin sürekli geliştirildiği EBA, çağımız uzaktan eğitim teknolojilerinin de bir yansıması olarak kabul edilebilir. Öner'in (2017: 253) yaptığı çalışmada araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin %83'ünün EBA'yı derslerde etkin olarak kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin EBA'yı özellikle T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde daha sık kullandıkları araştırma sonucunda tespit edilmiştir. Çakmak ve Taşkiran'ın (2017: 293) sosyal bilgiler öğretmenleri hakkında gerçekleştirdikleri başka bir çalışmada ise EBA desteği ile gerçekleştirilen ders etkinliklerinin öğrencinin ezbercilikten kurtulmasına katkı sağladığı, yaparak yaşayarak öğrenmesine imkan tanıdığı ve kazanımların daha fazla materyal kullanarak öğrenciye verilmesinden dolayı öğrenmenin kalıcılığının sağlanmasına yardımcı olduğunu belirtmektedir. Ortaokul öğretmenleri üzerinde yapılan başka bir çalışmada ise derslerde EBA'dan yararlanan öğretmen ve öğrencilerin EBA'yı kullanma nedenlerinden birinin de konu anlatımlı videolar olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kana ve Aydın 2017: 1503).

2.8. İlgili Araştırmalar

Çakmak ve Taşkiran(2017) Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) öğretmenler tarafından nasıl algılandığı ve nasıl değerlendirildiğini saptamak adına çalışmalar yapmıştır. 14 Sosyal Bilgiler Öğretmeni ile dahil olduğu bu çalışmada öğretmenlere EBA ile ilişkili açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Araştırmada öğretmenlerin EBA'yı kullanıp kullanmadıkları, okul donanımının EBA'ya uygun olup olmadığı, derslerde EBA'yı kullanmanın olumlu ve olumsuz yanları, hangi derslerde EBA'dan yararlanılırsa daha faydalı olacağı ve öğrenciler için EBA'nın faydalı olup olmadığına ilişkin sorular

yöneltmiştir. EBA'nın yararlı ve öğrenmede kolaylık sağladığı buna karşın okul alt yapılarından kaynaklanan problemlerden dolayı yeteri derecede yararlanılamadığı bu araştırmanın sonuçları arasındadır.

Aktay ve Keskin'in(2016)"Eğitim Bilişim Ağı'nı incelemeyi amaçlayan çalışmaları, nitel araştırma modeline göre yapılmış ve Eğitim Bilişim Ağı'nın özellikleri doküman analizi tekniğiyle incelenmiştir. Bu çalışmada, EBA'nın eğitsel açıdan birçok özellik sunduğu ifade edilmektedir. EBA bünyesinde bulunan özellik ve içerikler incelendiğinde, ders, içerik, yarışma, uygulamalar, EBA dosya, e-kurs gibi eğitsel içeriklerin yer aldığı belirtilmiştir. EBA'daki içeriklere herkes tarafından erişilebilirken EBA ders gibi bazı kısımlara öğretmen ve öğrencilere sağlanan kullanıcı adı ve şifre ile erişim sağlanabilmektedir. EBA'da yazı, görsel, ses ve video gibi birçok türde içerik bulunduğu araştırmacı tarafından ifade edilmektedir. Bunların yanı sıra öğretmenler EBA'ya giriş yaptıklarında öğretmenlere özgü bazı özelliklerin bulunduğu da belirtilmektedir.

Öner'in(2017) yaptığı "sosyal bilgiler ve tarih dersleri için alternatif bir kaynak: eba.gov.tr" adlı çalışmada sosyal bilgiler ve tarih öğretmenlerinin EBA'ya dair görüşlerini elde etmek ve sosyal bilgiler ile tarih dersleri kapsamında EBA'da yer alan ders içeriklerinin tahlilinin yapılması amaçlanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmış ve veriler görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Bu çerçevede 6 sosyal bilgiler, 6 tarih öğretmeni olmak üzere toplam 12 öğretmen ile görüşme sağlanmıştır. Araştırmanın başka bir boyutunda ise doküman inceleme yöntemiyle EBA'daki ders içerikleri incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara ışığında EBA'nın sosyal bilgiler ve tarih eğitimine ilişkin en önemli faydasının konuları görselleştirme ve derse karşı ilgi çekme olduğu sonucuna varılmıştır.

Kana ve Aydın'ın(2017) yaptıkları çalışmada FATİH projesinin en önemli tamamlayıcısı olarak kabul edilen Eğitim Bilişim Ağı ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerinin ayrıntılı olarak analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmada veri analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda öğretmen ve öğrencilerin Eğitim Bilişim Ağı'ndaki içeriklerin geliştirilmesi, güncelleştirilmesi ve yıllık plana uygun hale getirilmesi hususunda görüş birliği içinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. EBA'nın etkili bir şekilde kullanılabilmesi için katılımcıların okulların ağ altyapısına ilişkin çalışmaların tamamlanması gerektiği yönünde ortak görüş belirttikleri tespit edilmiştir. E-içeriklerin daha etkili bir duruma

getirilmesi için sürekli olarak güncelleştirilmesi, geliştirilmesi, her konu ve her ders için yeterli hale getirilmesi gerektiği belirtilirken; öğretmen, öğrenci ve velilere Eğitim Bilişim Ağı'nın katkıları ile ilgili bilgilendirici toplantıların yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Geçer ve Topal ve Solmaz'ın (2017) Öğretmenlerin eğitim bilişim ağını kullanmaya yönelik yeterliklerinin inceledikleri araştırmalarında ise Eğitim Bilişim Ağı'na dair öğretmen yeterlikleri belirtilmiş ve bu yeterlikler demografik değişkenlerle ifade edilmiştir. Araştırma, ilişkisel tarama modeline göre yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini farklı branşlarda ve öğretim kademelerinde görev yapan 652 öğretmen oluşturmaktadır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenler Eğitim Bilişim Ağı ile ilgili yeterlikleri kısmen yapabildiklerini ifade etmiştir. Bu yeterliklerin cinsiyete göre farklılık göstermediği ancak branş, yaş, EBA'yı kullanma sıklıkları, çalıştıkları okul türü ve internet kullanma yetenekleri bağlamında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Demir, Özdiç ve Ünal'ın (2018) yaptıkları araştırmada EBA'ya katılım istatistiklerini incelenmiş ve EBA'yı en çok kullanan öğretmen ve öğrencilerin EBA hakkındaki görüşleri tespit edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Siirt'de EBA kullanım istatistikleri en uygun olan 3 öğretmen ve 3 öğrenci oluşturmaktadır. Tüm kademelerdeki öğretmen ve öğrencilerin EBA'ya katılım verilerine bakıldığında, okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmen ve öğrenci katılımın çok az olduğu, ilkokullarda kullanım düzeyinin düşük olduğu, ortaokul ve liselerde ise kullanım oranının diğer derecedeki okullardan daha fazla olduğu araştırmada ulaşılan sonuçlar arasındadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamının EBA'yı derse hazırlık, soru çözme ve konu anlatmak için kullandığı sonucu araştırmada ulaşılan diğer bir sonuçtur. EBA'nın sosyal medya hesaplarının takip edilmediği, öğretmen ve öğrencilerin içerik paylaşımı konusunda yetersiz oldukları gibi içerik üretimine de katkı sunmadıkları bu araştırmada elde edilen sonuçlar arasındadır.

Yeğitek'in(2018a) yaptığı araştırmaya katılan öğrencilerin araştırma forumuna vermiş oldukları cevaplara bakıldığında öğrencilerin EBA'da en çok videolardan, görsellerden ve seslerden faydalandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre, öğrencilerin Eğitim Bilişim Ağı'nı bilgi paylaşımından ziyade bilgi edinmek amacıyla kullandıklarını anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra katılımcı öğrenciler videoların tüm konuları kapsaması ifade ederken video sürelerinin daha kısaltılmasını ve daha eğlenceli

videolar eklenmesini talep ettikleri belirlenmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrenciler Eğitim Bilişim Ağı'nın özellikle video ve görsel açıdan daha zengin hale getirilmesinin kullanımını artıracığı ifade etmişlerdir.

Erenyasın ve Güler'in(2017) "EBA platformundaki ders materyallerinin eğitsel yazılım değerlendirme ölçütlerine göre değerlendirilmesi" adlı çalışmalarında EBA'daki içeriklerin daha etkili sunulması için eğitim materyallerin öğretim ilkelerine daha fazla dikkat edilerek hazırlanmasının gerekliliğini ifade edilmiştir. Bunun dışında konu sunumların ardından yapılan özetlerin faydalı olduğu, bu özetlerin kavram haritaları gibi görsellerle desteklenmesi ile daha etkili olacağı belirtilmektedir. Araştırmaya katılan bazı branş öğretmenleri, öğrenci seviyesine göre etkinlik ve örneklere ulaşmada problem yaşadıklarını belirtmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı kullanımına ilişkin daha önce yapılmış yüksek lisans tezleri araştırıldığında şimdiye kadar yapılmış doğrudan bir çalışmanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.(Yöktez, 2019). Benzer konuda sadece Kartal'ın(2017) yaptığı araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin büyük bir kısmının Eğitim Bilişim Ağı hakkında bilgi sahibi olduklarını, teknolojik imkanlardan yararlanma konusunda kendilerini yeterli buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcı görüşleri doğrultusunda okulların donanım altyapısının EBA'yı etkili bir biçimde kullanabilmek için yetersiz olduğu, EBA'nın sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından altyapı sorunları ve içerik olarak yetersizliğinden dolayı yeterince kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim Bilişim Ağı ile ilgili diğer alanlarda yapılan tezler incelendiğinde ise; Saklan(2017) fen bilimleri dersinde teknoloji kullanımının verimi artırdığını ifade etmektedir. Araştırmada okullarda yaşanan ağ problemleri, öğretmenlerin EBA kullanımını olumsuz etkilediği belirtilmektedir. Öğretmenler genel olarak fen öğretiminde kullanılan dijital materyallerin yeterli olmadığını ifade etmektedir. EBA ile ilgili olarak da aynı şekilde yeterliliğin henüz beklenen seviyede olmadığı bulgular bu araştırmanın bulguları arasındadır. Araştırmaya katılan öğretmenler genel olarak dijital eğitim içeriklerini; test çözme, ders esnasında konu anlatımı, haberleri görme, dijital içerik indirme amacı ile kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Kuloğlu'nun (2018) İngilizce öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı kullanımlarını incelediği araştırmada elde edilen sonuçlara bakıldığında İngilizce öğretmenlerinin akıllı tahtayı belirli aralıklarla kullandığı sonucuna ulaşılırken, EBA'yı kullanma sıklıkları ise beklenen seviyenin altında kaldığı görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre

İngilizce öğretmenleri EBA'yı en çok içerik sağlamak için kullanırken, EBA'da içerik geliştirmemekte ve paylaşmamaktadır. İngilizce öğretmenlerinin EBA'ya karşı tutumlarının olumlu olduğu ve EBA kullanım öz-yeterliklerinin de iyi düzeyde olduğu bu çalışmada ulaşılan sonuçlar arasındadır. Araştırmaya katılan öğretmenler EBA'da bulunan ders içeriklerini ise sayıca yeterli fakat verimsiz olarak değerlendirmekte ve EBA'da daha kaliteli içeriklerin bulunmasını beklemektedirler.

Tutar'ın (2015) yaptığı "Eğitim Bilişim Ağı sitesine yönelik olarak öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi" adlı araştırma sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı'na ilişkin yeterli bilgilerinin olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin EBA'dan sıklıkla yararlanmadıkları buna rağmen EBA'nın kullanışlı, etkili ve ihtiyaçları karşılayan bir site olduğu izlenimine sahip oldukları da ifade edilmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı'nı kullanımına ilişkin görüşlerin araştırıldığı doğrudan bir çalışmanın literatürde yer almadığı ancak son yıllarda Eğitim Bilişim Ağı'na yönelik araştırmaların arttığı yapılan araştırmalar doğrultusunda ulaşılan önemli bir sonuçtur. Bu ihtiyaçlar sebebi ile yaptığımız çalışma ayrıca önem taşımaktadır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmada kullanılan nitel veri toplama aracının uygulanması ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, en az iki kişi arasında sözlü olarak gerçekleşen bir iletişim sürecidir. Görüşme araştırmada cevabı aranılan sorular neticesinde ilgili kişilerden veri toplama şeklinde ifade edilebilir (Büyüköztürk, Çakmak ve Diğerleri, 2011: 161). Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden belli bir konuyu derinlemesine anlamlandırmak için konu ile birebir ilişkili veya olgunun içinde olan bireylerle görüşmeye dayalı betimsel araştırma deseni kullanılacaktır. Çünkü araştırmacı bireylerin, grupların ya da fiziksel ortamların (okul gibi) özelliklerini tespit edebilir (Büyüköztürk, Çakmak ve Diğerleri, 2011: 21).

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımına İlişkin görüşlerini incelemeyi amaçlayan bu araştırmada; sürecin doğal ortamında ortaya konulması ve öğretmenlerin davranış ve beklentilerinin tam anlamıyla betimlenmesi, yorumlanması ve çözümlenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

2018-2019 eğitim öğretim yılında Malatya İli ve ilçelerindeki devlet okullarında görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri evreni oluşturmaktadır. Evren (population), bir araştırma için soruları cevaplamak için ihtiyaç duyulan verilerin elde edildiği canlı ya da cansız varlıklardan oluşan büyük grup olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, Çakmak ve Diğerleri, 2011: 78). Bu evrenin içerisinde amaçsal örneklem çeşitlerinden ölçüt örnekleme yoluyla örneklem seçimine gidilmiştir. Örneklem, evreni temsil etmek üzere çeşitli tekniklerle evren elemanlarından seçilen ve üzerinde inceleme yapılan gruptur (Özen ve Gül, 2007: 397). Bu durumda örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan birimler (nesnelere, olaylar, durumlar vb.) örnekleme alınır. Bu noktadan hareketle, örneklem seçiminde ölçüt olarak Malatya ili ve ilçelerindeki devlet okullarında görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri tesadüfen belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 30 öğretmenin 13'ü kadın 17'si erkektir. Bu öğretmenlerin tamamı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda görev yapmaktadır.

Öğretmenlerin 2'si yüksek lisans mezunu 28'i ise lisans mezunudur. Araştırmanın uygulandığı okulların tamamında FATİH Projesi uygulanmaktadır.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Eğitim bilişim ağı içeriği ve etkinliği ile ilgili görüşlerini belirlemek için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme hem sabit seçenekli cevaplama hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir. Görüşülene kendini ifade etme imkanı vermesi, gerektiğinde konu ile ilgili derinlemesine bilgi sağlama avantajları araştırmada bu tekniğin kullanılmasında etki olmuştur (Büyüköztürk, Çakmak ve Diğerleri, 2011: 163).

Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde katılımcıların kişisel bilgilerini (cinsiyet, yaş, memleket, mezuniyet, mesleki tecrübe, evde internet erişimi, okulda FATİH projesinin uygulanıp uygulanmadığı) belirlemek amacıyla 7 soru sorulmuştur. İkinci bölümde ise katılımcıların Eğitim bilişim ağı ile ilgili görüşlerini elde etmek için 7 adet açık uçlu soru sorulmuştur. Araştırmaya kaynak sağlayacak sorular araştırmacı tarafından konunun uzmanları ile çalışılarak belirlenmiştir. Belirlenen sorular araştırmadan önce tesadüfen belirlenen 5 sosyal bilgiler öğretmeni ile pilot uygulaması sağlanmıştır. Alınan dönütler çerçevesinde konunun uzmanları ile yapılan görüşmelerin ardından gereken düzenlemeler yapılarak uygulanmıştır.

Veri toplama araçları geliştirildikten sonra uygulama için Malatya Valiliği'nden gerekli izinler alınmış ve oluşturulan yarı yapılandırılmış form Malatya ili Merkez ve ilçelerinde bulunan FATİH Projesi donanım ve yazılım kurulumu tamamlanmış okullarda görev yapan 30 Sosyal Bilgiler öğretmenine, gönüllülük esasına göre uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış form ve Malatya Valiliği'nin ilgili izni eklerde bulunmaktadır (EK-1 ve EK-2).

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmamıza kaynaklık eden sosyal bilgiler öğretmenlerinden elde edilen verilerin işlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Elde edilen verilerin temalaştırılması aşamasında *Nvivo 12* nitel analiz programı kullanılmıştır. Veriler programa yansıtılarak temalar oluşturulmuş, frekanslar belirlenmiştir. Araştırmada betimsel araştırma tekniği kullanılması sebebiyle görüşülen ve gözlemlenen bireylerin

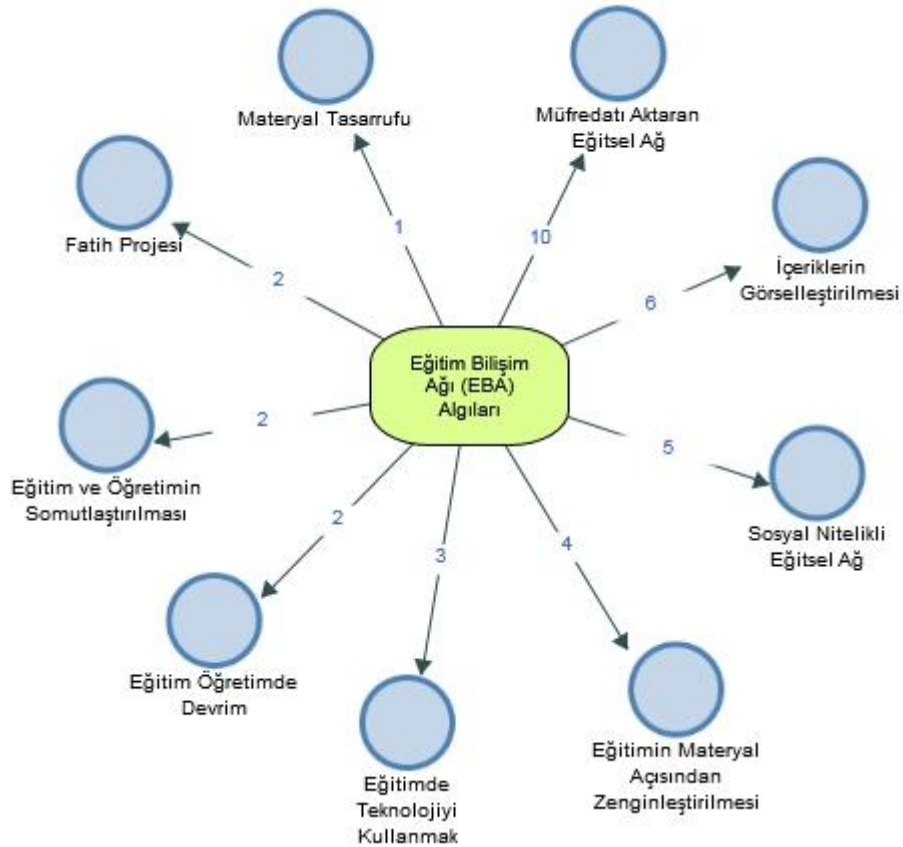
görüşlerini etkili bir şekilde aktarabilmek için doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir. Betimsel analizdeki ana hedef ulaşılan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde aktarılmasıdır (Özdemir, 2011: 336). Sosyal bilgiler öğretmenlerine uygulanacak yarı yapılandırılmış formdan elde edilen görüşler derlenip yorumlanarak yeni bir sonuca ulaşılmak amaçlanmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde alt problemlere ilişkin bulgular ve bulgular doğrultusunda yapılan yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki yer alan "Eğitim Bilişim Ağı denince ne anlıyorsunuz?" ifadesi araştırmanın birinci alt problemini oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda elde edilen veriler aşağıda modellenmiştir.

Şekil 1: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı Algılarına İlişkin Bulgular

Görüşme formundan elde edilen veriler incelendiğinde araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin daha çok (F=10) " Müfredatı Aktaran Sosyal Ağ" teması üzerinde görüş bildirmiştir. "İçeriklerin Görselleştirilmesi", "Sosyal Nitelikle Eğitsel Ağ" algıları da yine öğretmenler tarafından üzerinde durulmuş diğer temalar olduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin birinci alt probleme ilişkin diğer görüşleri "eğitimin materyal açısından zenginleştirilmesi", "eğitimde teknolojiyi kullanmak", "eğitim öğretimde devrim", "eğitim öğretimin somutlaştırılması", "fatih projesi" ve "materyal tasarrufu" temaları olarak belirlenmiştir.

Öğretmen görüşleri dikkatle incelendiğinde Eğitim Bilişim Ağı ile ilgili birçok temanın oluştuğu açıkça görülmektedir. Ancak birçok öğretmenin EBA ile ilgili olarak " müfredatı aktaran sosyal ağ" algısı bulunması, öğretmenlerin EBA ile ilgili yeterince bilgili olmadıklarının bir göstergesi olabilir. Çünkü EBA müfredatın dışında birçok eğitsel e-içeriğe, oyunlara, dokümanlara vb. etkinliklere ev sahipliği yapan geniş çaplı bir yapılanmadır.

Birinci alt probleme ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine dair örnekler aşağıda verilmiştir:

"Öğretmenlerin Özgün çalışmalarını paylaştığı ya da meslektaşlarından legal yolla alabildiği gerektiğinde sistem üzerinden öğrencilerine ödevlendirebildiği alanı ile ilgili derste kullanabileceği zengin materyallerin bulunduğu bilişim ağı." (Eğitimin Materyal Açısından Zenginleştirilmesi, Eğitimde Teknolojiyi Kullanmak, Sosyal Nitelikli Eğitsel Ağ)

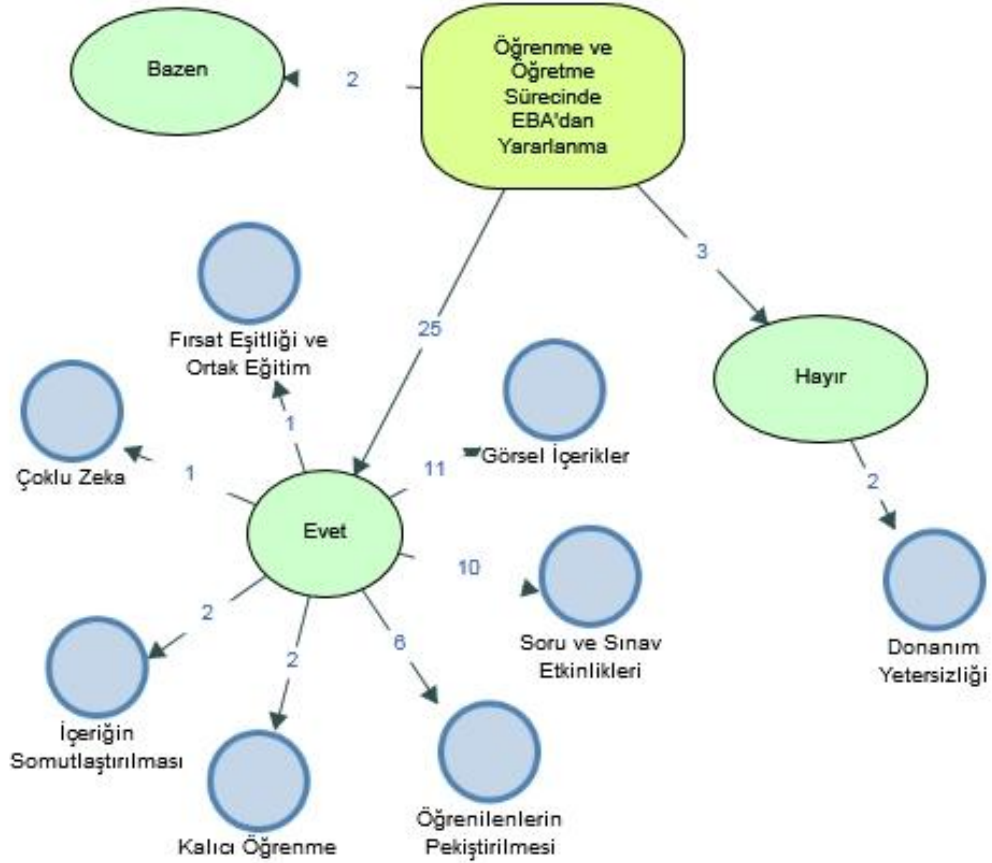
"Sınıflarda internet çağını kullanmak. Mükemmel bir şey çeşitli etkinlikleri Eba sayesinde kullanıyoruz. Böylece kağıt israfı da önlenmiş oluyor." (Eğitimde Teknolojiyi Kullanmak, Materyal Tasarrufu)

"Eğitimde bilginin ve becerinin eğitimciler tarafından kullanılması ve paylaşılması. Eğitimciler tarafından kullanılan bilgilerin öğrencilerle paylaşılması. Tarih, coğrafya, insan hakları gibi konularda resim ve videoların bilimsel düzeyde paylaşılması." (Sosyal Nitelikli Eğitsel Ağ, İçeriklerin Görselleştirilmesi)

"Müfredatın görsel anlamda işlenmesini kolaylaştırması. Soru ve etkinlikler ile eğitimi amacına ulaştırmaya çalıştıran bir sosyal ağ." (Müfredatı Aktaran Sosyal Ağ, İçeriklerin Görselleştirilmesi)

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemini "Öğrenme ve öğretme sürecinde Eğitim Bilişim Ağı'ndan yararlanıyor musunuz? Neden, Nasıl?" sorusu oluşturmaktadır. Bu alt probleme ilişkin tema sosyal bilgiler öğretmenlerinden elde edilen veriler doğrultusunda modellendirilmiştir.

Şekil 2: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'ndan Yararlanmalarını İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'ndan yararlanıp yararlanmadıklarına ilişkin "olumlu" ana kategorisi (F=25, %83,3), olumsuz ana kategorisi (F=3, %10) olarak belirlenmiş, bir kısım öğretmen de bazen (F=2,%6,7) olarak görüş bildirmiştir. Bazen yararlanıyorum görüşünü bildiren öğretmenler bu konuda herhangi bir açıklama yapmamıştır.

Olumlu ana kategorisi altında "görsel içerikler", "soru ve sınav etkinlikleri", "öğrenilenlerin pekiştirilmesi", "kalıcı öğrenme", "içeriğin somutlaştırılması", "çoklu zeka" ve "fırsat eşitliği ve ortak eğitim" olmak üzere toplam 7 alt tema belirlenmiştir. Olumsuz ana kategorisinde ise "donanım yetersizliği" alt teması oluşmuştur.

Görüşleri alınan sosyal bilgiler öğretmenleri EBA'dan daha çok görsel içerikleri sebebiyle yararlandıklarını ifade etmiştir. Fatih projesi kapsamında okullarda bulunan akıllı tahtalar öğretmenlerin sınıfta EBA'yı kullanmaları konusunda oldukça faydalı olmaktadır. Sınav ve soru etkinlikleri EBA'nın öğretmenler tarafından kullanılmasının yine önemli sebepleri arasında görülmektedir. EBA'nın internet bağlantısına sahip tüm okullarda kullanılması, tüm öğrencilere açık olması öğretmenler tarafından "fırsat eşitliği ve ortak eğitim" algısıyla ifade edilmektedir.

İkinci alt probleme ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine dair örnekler aşağıda verilmiştir:

"Evet. Görsel işitsel ve öğrenen öğrencilere çok uygun. Çoklu zeka teorisine göre öğrenciler için çok faydalı oluyor, derslerimizde akıllı tahta da var." (Evet, Çoklu Zeka, Görsel İçerikler)

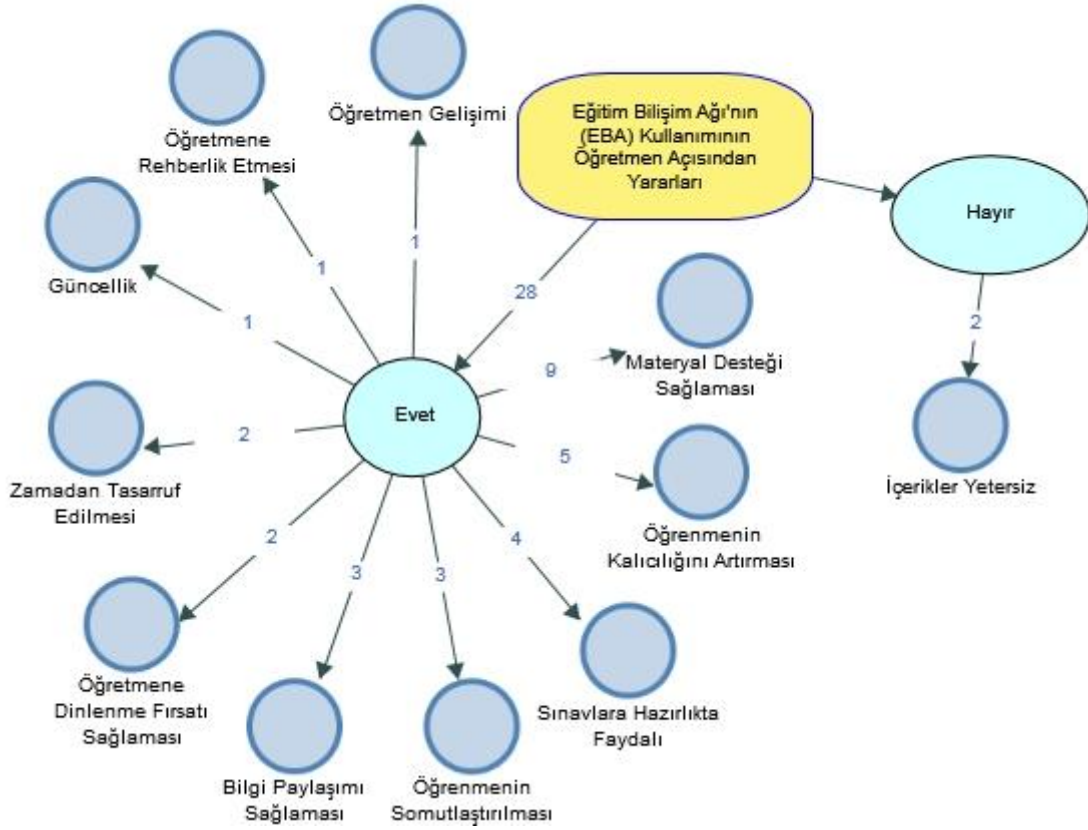
"Evet konu ile ilgili yüklenmiş ders ve video varsa mutlaka kullanıyorum. Bizim sosyal bilgiler dersi soyutu ve geçmişi genellikle temsil ettiğinden bu ders videoları ve görseller öğrencinin kafasında konuyu somutlaştırma yardımcı oluyor". (Evet, İçeriğin Somutlaştırılması, Görsel İçerikler)

"Zaman zaman Eba'yı kullanıyorum. Sözel ders olduğu için konuları somutlaştırma açısından görselleri izletiyorum ve testleri çözüyorum". (Bazen, İçeriğin Somutlaştırılması, Görsel İçerikler, Soru ve Sınav Etkinlikleri)

"Okulumuzda akıllı tahta bulunmaması sebebiyle ders işlerken EBA'dan yararlanma fırsatı bulamıyorum. Bireysel olarak birkaç kez siteye bakmıştım". (Hayır, Donanım Yetersizliği)

4.3.Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemini oluşturan "Eğitim bilişim ağı'nın kullanımının öğretmen açısından yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?" alt problemine yönelik bulgular sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen veriler doğrultusunda aşağıda modellenmiştir.

Şekil 3: Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımının Öğretmen Açısından Yararlarına İlişkin Bulgular

Eğitim Bilişim Ağı'nın kullanımının öğretmen açısından yararının incelendiği bu bölümde sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri oldukça çeşitlilik göstermektedir. Eğitim Bilişim Ağı'nın yararlarına değinilen "olumlu" ana kategorisinin (F=28, %93,3) altında 10 alt tema olduğu görülebilir. Eğitim Bilişim Ağı'nın bir yararının olmadığını ifade edildiği "olumsuz" ana kategorisi (F=2 %6,7) olarak belirlenmiştir. Olumsuz ana kategorisi altında görüş belirten öğretmenler "içerikler yetersiz" ifadesi ile görüşlerini açıklamıştır.

Olumlu ana kategorisinde en çok üstünde durulan tema "materyal desteği sağlaması" olarak belirlenmiştir. EBA içerisindeki ders kitapları, kazanım testleri, ders

video ve sunuları, görseller, haritalar, etkileşimli uygulamalar sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu yönde açıklamalar yapmasında etkili olmuştur. Bunun dışında belirlenen diğer temalar ise; "öğrenmenin kalıcılığını artırması", "sınavlara hazırlıkta faydalı olması", "öğrenmenin somutlaştırılması", "bilgi paylaşımı sağlaması", "öğretmene dinlenme fırsatı sağlaması", "zamandan tasarruf edilmesi", "güncellik", "öğretmene rehberlik etmesi" ve "öğretmen gelişimi" şeklinde ortaya çıkmıştır.

Üçüncü alt probleme ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine dair örnekler aşağıda verilmiştir:

"Evet, faydalı. Öğretmenin ulaşamadığı bilgilere ulaşabilmesini, soyut kavramları somutlaştırmasına, etkinlik ve testlerle konuyu hemen pekiştirmesine yarıyor." (Evet, Öğrenmenin Somutlaştırılması, Materyal Desteği Sağlaması)

"Öğrenciyi derse güdüleme de kazanımları farklı içerikli çalışmalarla zenginleştirerek vermede faydalı oluyor. İzledikleri ile öğrendiklerini karşılaştırıyor. Haritalarda yer isimlerini öğrenmede akılda kalıcı olduğundan harita ile çalışmaya teşvik ediyor." (Evet, Öğrenmenin Kalıcılığını Artırması, Materyal Desteği Sağlaması)

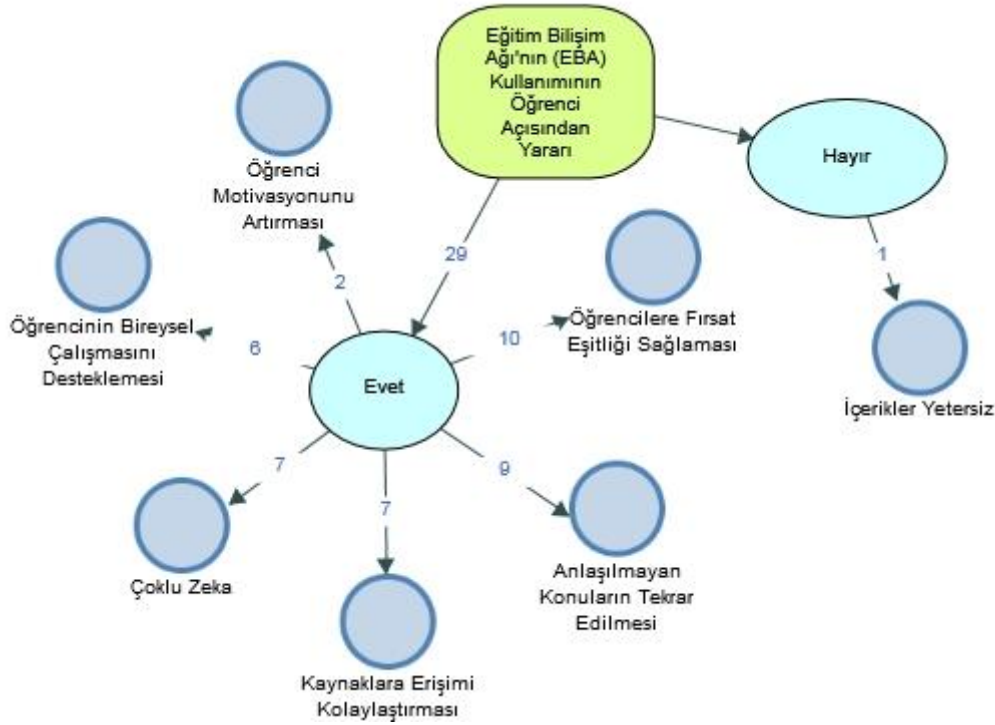
"Evet yararlı olduğunu düşünüyorum. Yani eğitim öğretimde öğretmenin rehberlik etmesi ön planda. Bu durumu gerçekleştirmede Eba çok yararlı oluyor. Öğretmen zamandan tasarruf ediyor ve daha fazla çocuğa ulaşma imkanı sağlıyor." (Evet, Zamandan Tasarruf Edilmesi, Öğretmene Rehberlik Etmesi)

"Sosyal bilgiler dersi açısından yeterli görmüyorum, çünkü ders içerikleri yetersiz ve kazanım testleri çok az sayıda. Ayrıca konuları uygun slaytlar yok." (Hayır, İçerikler Yetersiz)

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

"Eğitim Bilişim Ağı'nın kullanımının öğrenci açısından yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?" ifadesi araştırmanın dördüncü alt problemini oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda elde edilen veriler aşağıda modellenmiştir.

Şekil 4: Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımının Öğrenci Açısından Yararlarına İlişkin Bulgular

Eğitim Bilişim Ağı'nın kullanımının öğrenci için yararının incelendiği bu bölümde öğretmen görüşleri "olumlu" ana kategorisi (F=29, %96,6) olarak belirlenmişken, olumsuz ana kategorisi (F=1, %3,4) olarak tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleri genel olarak öğrencilerin Eğitim Bilişim Ağı'nı kullanmasını faydalı görmektedir. Bu konudaki olumsuz görüşün nedeni "içeriklerin yetersiz" olarak algılanmasıdır.

Olumlu ana kategorisi başlığı altında 6 alt tema belirlenmiştir. Öğretmenlerin üzerinde en çok durduğu düşünce "öğrencilere fırsat eşitliği sağlaması" teması olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin ayırım gözetilmeksizin, istenilen her yerde ve ücretsiz olarak

Eğitim Bilişim Ağı'nın sağladığı imkanlardan yararlanabilmesi araştırmaya katılan sosyal bilgiler օđretmenlerinin gօrüşlerini bu yօnde şekillendirmiştir.

"Anlaşılmayan konuların tekrar edilmesi", "kaynaklara ulaşımı kolaylaştırması", "çoklu zeka", "օđrencinin bireysel çalışmasını desteklemesi", "օđrencinin motivasyonunu artırması" elde edilen verilere gօre belirlenen diğer alt temaları oluşturmaktadır.

Dօrdüncü alt probleme ilişkin sosyal bilgiler օđretmenlerinin gօrüşlerine dair օrnekler aşağıda verilmiştir:

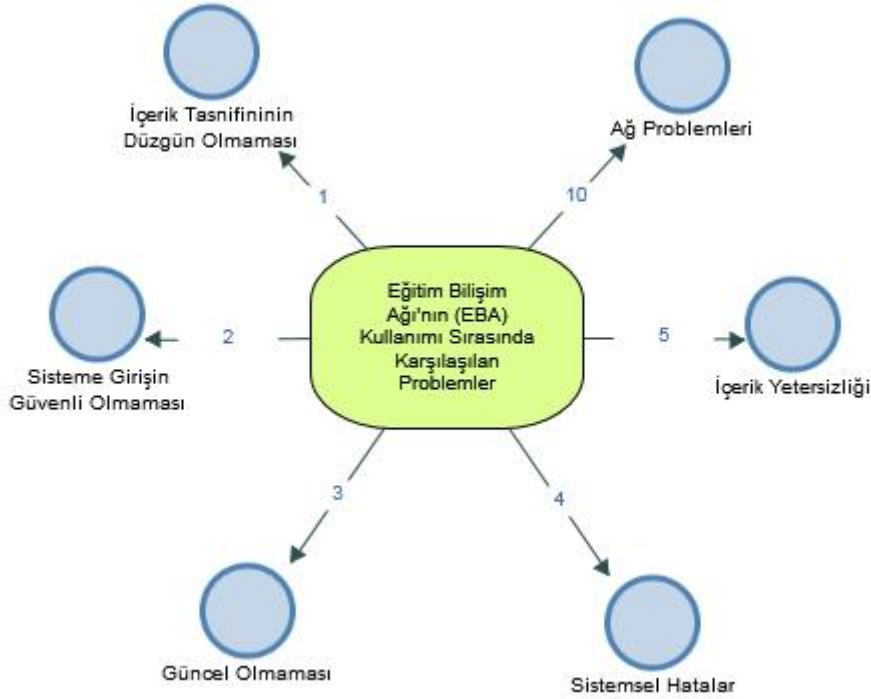
"Evet, օđrencilerle aktif olarak kullandım. Bilgiyi paylaşma s¼recinde sınıfta gօrsel bir materyalden yararlanmak օđrencileri olumlu yօnde motive ediyor. Test օzerken b¼t¼n sınıfın soru çözme odaklı olması ve sonuca ulaşması yօntem açısından da faydalı. Ücretli ders uygulamalarını edinemeyen veya օzel ders alamayan օđrenciler için օnemli bir fırsat." (Evet, օđrencinin Motivasyonunu Artırması, օđrencilere Fırsat Eşitliği Sağlaması)

"Evet. օđrencilerin kaynaklara erişmesi ve anlamadıkları konuları evde tekrarı açısından օnemli buluyorum." (Evet, Kaynaklara Eşitimi Kolaylaştırması, Anlaşılmayan Konuların Tekrar Edilmesi)

"Evet. օđrencinin bireysel çalışmasını kolaylaştırıyor." (Evet, օđrencinin Bireysel alışmasını Desteklemesi)

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan "Eğitim Bilişim Ağı'nın kullanımı sırasında karşılaşılan problemler nelerdir?" alt problemine ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri aşağıda modellenmiştir.

Şekil 5: Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımı Sırasında Karşılaşılan Problemlere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan 30 sosyal bilgiler öğretmenin 9'u herhangi bir problemle karşılaşmadığı ifade etmiştir. 21 öğretmenin ise Eğitim Bilişim Ağı'nın kullanımı sırasında karşılaştıkları problemler 6 farklı temada gösterilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleri daha çok (F=10) "ağ problemleri" üzerine görüş belirtmiştir. Eğitim Bilişim Ağı'nın internet ağı üzerinden kullanılması sebebiyle bu tür durumlarla karşılaşılması olağan olduğu gibi bu durumların sıkça yaşanıyor olması ayrıca bir problem olduğu söylenebilir.

Öğretmen görüşleri doğrultusunda "içerik yetersizliği", "sistemsel hatalar", "güncel olmaması", "sisteme girişin güvenli olmaması" ve "içerik tasnifinin düzgün olmaması" oluşturulan diğer temalardır.

Beşinci alt probleme ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine dair örnekler aşağıda verilmiştir:

"Bazen internet bağlantısı kesik oluyor." (Ağ Problemleri)

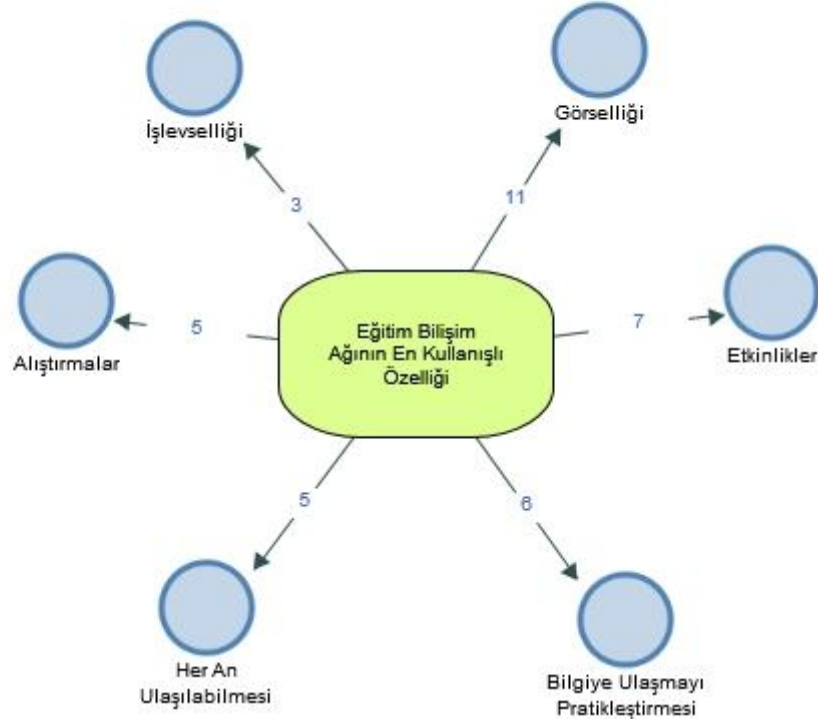
"Sistemli ve düzenli olması için daha ayrıntılı arama veya gruplandırma olabilir." (İçerik Tasnifinin Düzgün Olmaması)

"Akıllı tahta üzerinden sisteme giriş yapılırken öğrencilerin klavye üzerinden şifreleri takip etmeleri risk. İnternetin bazen yavaşlaması, ağ problemleri." (Ağ Problemleri, Sisteme Girişin Güvenli Olmaması)

"Zaman zaman bağlantı kesilebiliyor Bir de her konuda ders videosu bulunamıyor. Bunun için daha çok görsel ve video yüklenmeli diye düşünüyorum." (Ağ Problemleri, İçerik Yetersizliği)

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan "Bir sosyal bilgiler öğretmeni olarak sizce Eğitim Bilişim Ağı'nın en kullanışlı özelliği nedir? Neden?" alt problemine ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen veriler aşağıda modellenmiştir.

Şekil 6: Eğitim Bilişim Ağı'nın En Kullanışlı Özelliğine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nın en kullanışlı özelliğine dair verdikleri yanıtlar çerçevesinde 6 tema belirlenmiştir. Öğretmen görüşleri doğrultusunda ön plana çıkan ifadeler (f=11) ile "görselliği" temasında belirtilmiştir. Eğitim Bilişim Ağı'nın dersleri tekdüzelikten çıkarması açısından öğretmenlere sağladığı görsel içerikler derslerin işlenmesinde ve öğrenilenlerin somutlaştırılmasında önemli katkılar sağlamaktadır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı ile ilgili kullanışlı bulduğu diğer özellikler "etkinlikler", "bilgiye ulaşmayı pratikleştirmesi", "her an ulaşılabilirliği", "alıştırmalar" ve "işlevsellik" temaları altında gösterilmiştir.

Altıncı alt probleme ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine dair örnekler aşağıda verilmiştir:

"Tarihi olayların canlandırılmış olarak öğrencilere sunulması hikayelerle filmlerle anlatılması" (Görselliği)

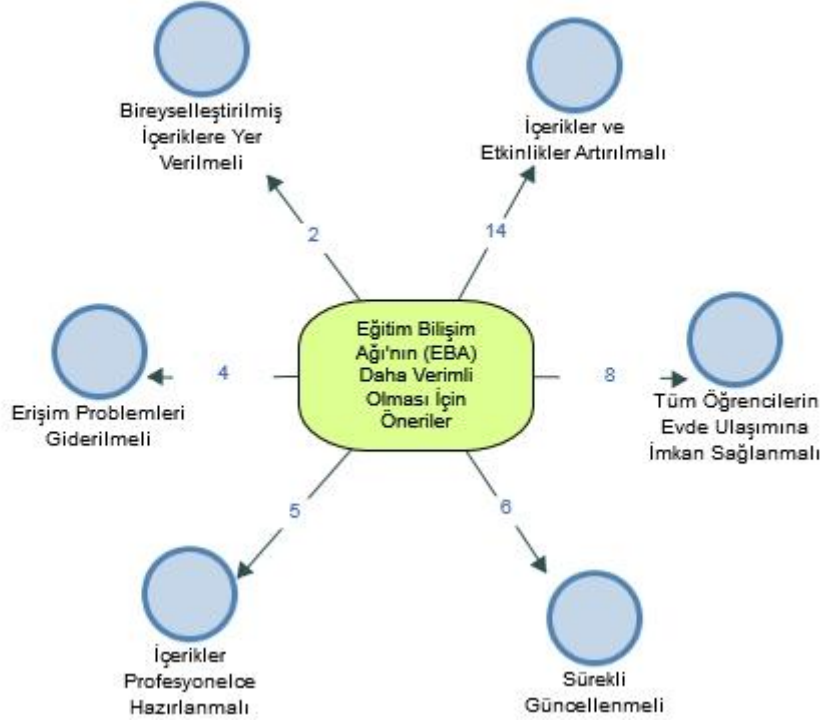
"Eba'nın okulda veya ihtiyaç duyulan her yerde ve her zaman kullanılabilmesidir." (Her An Ulaşılabilmesi)

"En kullanışlı özellik haritalar. İstedığımız her ayrıntı elimizin altında oluyor. Gelen farklı bir soruya cevap vereceksek haritaya ihtiyaç varsa hemen açıp izah edebiliyoruz." (Görselliği, Her An Ulaşılabilmesi)

"Sınıf ortamında öğrenciye sunulabilecek bilgi ve görsellerin olması. Öğrenci konuyu öğretmenin anlatımından sonra Eba'dan tekrar dinleyip etkinliklerden yararlanınca öğrenme daha kalıcı ve verimli oluyor." (Görselliği, Etkinlikler, Alıştırmalar)

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan "Eğitim bilişim Ağı'nın daha verimli olması için önerileriniz nelerdir?" alt problemine dair sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen veriler aşağıda modellenmiştir.

Şekil 7: Eğitim Bilişim Ağı'nın Daha Verimli Olması İçin Önerilere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde Eğitim Bilişim Ağı'nın daha verimli olması için bulunan öneriler 6 farklı temada gösterilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleri daha çok (F=14) "içerikler ve etkinlikler artırılmalı" şeklinde görüş bildirmektedir. Öğretmenler her konu ile ilgili içerik bulamadıklarını, bazı içeriklerin güncel olmadığını, konulara özgü etkinliklerin artırılması gerektiğini ifade etmektedir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı ile ilgili diğer önerileri "tüm öğrencilerin evde ulaşımına imkan sağlanmalı", "sürekli güncellenmeli", "içerikler profesyonelce hazırlanmalı", "erişim problemleri giderilmeli", "bireyselleştirilmiş içeriklere yer verilmeli" olarak temalaştırılmıştır.

Yedinci alt probleme ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine dair örnekler aşağıda verilmiştir:

"Eba'nın verimli olması için konularla ilgili çeşitli ders sunularına yer verilmeli. Kazanım değerlendirme sınavındaki soru sayıları arttırılmalıdır." (İçerikler ve Etkinlikler Arttırılmalı)

"Her öğrenciye internet sağlanmalı. Ayrıca öğrenci sıralarını entegre bir sistem ile öğrencinin daha etkili katılımı sağlanabilir. Dönüt sistemi oluşturulabilir." (Tüm Öğrencilerin Evde İnternet Ulaşımına İmkan Sağlanmalı)

"Her konu ile ilgili daha çok video yüklenmeli. Kaynaştırma öğrencilerine hitap edecek içerikler yüklenmeli." (İçerikler ve Etkinlikler Arttırılmalı, Bireyselleştirilmiş İçeriklere Yer Verilmeli)

"Video içeriklerinin ses montajları daha profesyonelce hazırlanmalı. Sesler boğuk ve ruhsuz gelmekte. Duyarak öğrenen öğrenciler için ilgi çekici hale gelebilir." (İçerikler Profesyonelce Hazırlanmalı)

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Araştırmanın bu bölümünde bulgulara ilişkin sonuçlara ve sonuçlar doğrultusunda yapılan önerilere yer verilmiştir.

Eğitim Bilişim Ağı, 21. yüzyıl eğitim anlayışı doğrultusunda teknolojinin desteği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin imkanları doğrultusunda faaliyete geçmiş, öğretmen ve öğrencilerin hizmetine sunulmuştur. EBA, bugünün ihtiyaçlarını karşılarken geleceğe dönük yapısı ile de dikkat çekmektedir. Araştırmamızın temel konusu olan "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nı Kullanımına İlişkin Görüşleri" de bu açıdan oldukça önemlidir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinden bu konuda elde ettiğimiz veriler araştırmanın bulgular ve yorum kısmında belirtilmiştir. Araştırmanın bu bölümünde ise bulgulardan hareketle elde edilen sonuçlara değinilerek bu konuda yapılmış diğer çalışmalar ile sonuçlar karşılaştırılarak değerlendirilecektir. Bu bölümde araştırmanın ana problemi çerçevesinde oluşturulmuş 7 alt probleme ilişkin sonuçlar, elde edilen bulgulara dayanılarak sırasıyla belirtilmiştir.

Araştırma konusunun birinci alt problemi "Eğitim Bilişim Ağı denince ne anlıyorsunuz?" şeklindedir. Bu alt problem cümlesi için verilen cevaplar incelendiğinde elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar sırasıyla belirtilmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin birçoğu Eğitim Bilişim Ağı ifadesini "müfredatı aktaran sosyal ağ" olarak algılamaktadır. Öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı'nı bu şekilde algılamalarındaki ana neden ders kitabı içerikleri ve ders planlarındaki yıllık kazanımların EBA ders modülü ve sınıflardaki akıllı tahtalar aracılığıyla öğrencilere aktarılmasının sağlanmasıdır. Öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı'nı bir sosyal ağ olarak da gördüğü bulgulardan anlaşılmaktadır. Tüm öğretmen ve öğrencilerin Eğitim Bilişim Ağı üzerinden birbirine çevrimiçi bağlanabilmesi ve derslerle ilgili paylaşım yapabilmeleri, öğretmenlerin bu doğrultuda görüş belirtmesinde etkili olmaktadır.

Bir kısım sosyal bilgiler öğretmeni de Eğitim Bilişim Ağı'nı "içeriklerin görselleştirilmesi" şeklinde ifade etmektedir. Eğitim Bilişim Ağı aracılığı ile istenilen her yerde ulaşılabilen binlerce görsel derslerde konuların desteklenmesi amacıyla kullanılmaktadır. Geçer, Topal ve Solmaz'ın (2016: 91) yaptıkları araştırmada da

öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı'nı genel olarak görsellerinden faydalanmak amacıyla kullandıkları tespitine ulaşılmıştır. Özellikle haritalar konusunda sosyal bilgiler öğretmenlerine önemli katkılar sağladığı elde edilen bulgulardan anlaşılmaktadır. Eğitim Bilişim Ağı'nın sesler, videolar, görseller etkileşimli uygulamalar, oyunlar gibi materyalleri birçok konuda sunması sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerde kullanacağı materyalleri artırmış, maddi açıdan bu materyallerin sağlanmasının önüne geçilmesi ile tasarruf da sağlanmıştır.

Eğitimde teknolojinin imkanlarında yararlanılması ve internet çağının gereklerine göre derslerin atmosferinin değişmesi, bazı sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından bir "devrim" olarak görülmektedir. Özellikle FATİH projesi kapsamında kablosuz internet, akıllı tahta ve tablet gibi imkanların okullara sağlanması, sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından teknoloji destekli eğitimin sınıflara yansması olarak kabul edilmektedir.

Eğitim Bilişim Ağı aracılığıyla hem evlerde hem de okullarda görsel olarak sunulabilen birçok eğitim materyali, derslerin işleniş konusunda öğrenci ve öğretmenleri motive etmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenleri bu çevrimiçi materyaller için ücret ödenmemesi sebebiyle bu durumu "materyal tasarrufu" olarak algılamaktayken aynı zamanda bu içerikleri öğrenmeyi kolaylaştırıcı yönleri sebebiyle "öğretimin somutlaştırılması" olarak görmektedir.

Araştırma konusunun ikinci alt problemi "Öğrenme - Öğretme sürecinde Eğitim Bilişim Ağından Yararlanıyor musunuz? Neden, Nasıl?" şeklindedir. Bu alt problem cümlesi için verilen cevaplar incelendiğinde elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar sırasıyla belirtilmiştir.

Araştırmaya kaynaklık eden sosyal bilgiler öğretmenlerinin büyük çoğunluğu öğrenme ve öğretme sürecinde eğitim bilişim ağından yararlandığı ifade etmektedir. Çakmak ve Taşkıran'ın (2017: 293) yaptıkları çalışmanın sonuçları incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'na olumlu yaklaştıkları görülmüştür. Benzer şekilde Öner'in (2017: 235) yaptığı araştırmada da sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nı derslerde etkin bir şekilde kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'ndan daha çok görsel içerikleri sebebiyle faydalandıkları ikinci alt problem için ulaşılan en önemli sonuçtur.

İçeriklerin somutlaştırılması ve temellendirilmesi adına görsel içerikler (resim, fotoğraf, harita, video vb) çoklu zekaya hitap edebildiği gibi öğrenmelerin kalıcılığını da artırmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretmenleri Eğitim Bilişim Ağı'ndaki soru ve sınav etkinliklerinin hem okulda ders sonrası yapılabilmesi hem de ağ üzerinde öğrencilere belirli süreler çerçevesinde gönderilebildiklerini belirtmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler Eğitim Bilişim Ağı'nın bu imkanları aracılığıyla öğrenilenlerin pekiştirilebilmesi için uygulama yapma şansı bulduklarını ifade etmektedir.

Araştırmaya dahil olan bir kısım sosyal bilgiler öğretmeni ise Eğitim Bilişim Ağı'nın "fırsat eşitliği" sağladığını belirtmiştir. Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda da bu durum önemle belirtilmiştir. Özellikle internet üzerinden yayın yapan özel şirketlerin sağladığı ders içeriklerine ulaşamayan veya özel ders alma imkanı olmayan öğrencilerin, sadece internet aracılığı ile Eğitim Bilişim Ağı'na ulaşarak hizmet alması, fırsat eşitliği görüşünün oluşmasında etkili olmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küçük bir kısmı ise Eğitim Bilişim Ağı'nı ihtiyaç duyduklarında bazen kullandıklarını belirtmektedir. Yine küçük bir kısım öğretmen ise Eğitim Bilişim Ağı'nı hiç kullanmadıklarını belirtmektedir. Hiç kullanmayan öğretmenler ise bu durumu donanım ve içerik yetersizliği gerekçesi ile açıklamaktadır. YEĞİTEK'in (2015: 117) yılında yaptığı çalışmada öğretmenleri etkileşimli tahta kullanmaktan alıkoyan nedenler arasında %21,3'lük bir oranla Eğitim Bilişim Ağı'nda derse veya konuya özgü yeterince içerik bulunmaması nedeni ön plana çıkmıştır. Bazı okullarda akılla tahtaların bozuk olması veya hiç olmaması bu gibi durumların ortaya çıkmasına sebep olmuş olabilir.

Araştırma konusunun üçüncü alt problemi "Eğitim Bilişim Ağı'nın kullanımının öğretmen açısından yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?" şeklindedir. Bu alt problem cümlesi için verilen cevaplar incelendiğinde elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar sırasıyla belirtilmiştir.

Araştırmaya kaynaklık eden sosyal bilgiler öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu Eğitim Bilişim Ağı'nın öğretmen açısından yararlı olduğunu ifade ederken, küçük bir kısım öğretmenin "içerikler yetersiz" görüşü ile yararlı olmadığını ifade etmesi araştırmanın bulguları arasındadır.

Eğitim Bilişim Ağı'nı kullanmanın sosyal bilgiler üretmenleri için yararlı olduğunu ifade eden retmenlerin görüşleri incelendiğinde birçok üretmenin "materyal desteği" sağlaması konusunda ortak görüş belirttiği görülmektedir. Eğitim Bilişim Ağı'nın olmadığı dönemlerde üretmenler sınıflarda sunmak istedikleri haritaları, görselleri, videoları herhangi bir kaynaktan bir şekilde temin etmek durumunda kalırken Eğitim Bilişim Ağı bu durumun önüne geçmiştir. Eğitim Bilişim Ağı güvenli ve sürekli güncellenen içerikleri ile sosyal bilgiler retmenlerinin bu şekilde görüş belirtmesinde etkili olmuştur.

Sosyal bilgiler retmenleri Eğitim Bilişim Ağı'nın diğer üretmenler ile akademik anlamda bağ sağlaması, araştırmaların, bilgi, belge ve dokümanların üretmenler arasında paylaşılabilmesinin önemine değinmektedir. Bilginin paylaşıka çoğaldığı felsefesi çerçevesinde düşünülürse bu önemli bir husustur. Aynı zamanda Eğitim Bilişim Ağı'nın retmene rehberlik etmesi, istenilen bilginin anlık olarak sunulması retmene zamandan tasarruf etmesi konusunda da katkı sağlamaktadır. Gncelliğin önemli olduğu sosyal bilgiler dersinde Eğitim Bilişim Ağı'nın sürekli güncellenmesi, değişen zamana uyum sağlanması sosyal bilgiler retmenlerinin bireysel gelişimini de olumlu yönde etkilemektedir.

Araştırma konusunun dördüncü alt problemi "Eğitim Bilişim Ağı'nın kullanımının ğrenci açısından yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?" şeklinde dir. Bu alt problem cümlesi için verilen cevaplar incelendiğinde elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar sırasıyla belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler retmenlerinin tamamına yakını Eğitim Bilişim Ağı'nı öğrenciler tarafından kullanılmasının yararlı olduğunu ifade etmektedir. Benzer sonuçlar Taşkıran ve akmak'ın (2017: 293) yaptıkları çalışmada da görülmektedir. Bu çalışmadaki sonuçlara göre Eğitim Bilişim Ağı'nın öğrencilere önemli derecede katkı sağlayacak bilgilere ulaşabilmeleri konusunda fayda sağladığı, bunun yanı sıra okula devam edemedikleri zamanlarda evde de ilgili dersin tekrarını yapabilecek imknlar sağlamasından dolayı son derece faydalı bir platform olduğu vurgulamaktadır. Öğretmenler bu düşüncelerini genel olarak öğrencilere fırsat ve imkan eşitliği sağlaması ifadesi ile desteklemiştir. Eğitim Bilişim Ağı'nın ayırım yapılmaksızın tüm öğrencilere ücretsiz sunulması, bu hizmet sağlanırken öğrencilerden herhangi bir talepte bulunulmaması fırsat eşitliği konusunda önemli bir göstergedir.

Sosyal bilgiler öğretmenleri, derslerde anlaşılmayan konuların internet imkanı bulunan herhangi bir yerde, Eğitim Bilişim Ağı aracılığıyla tekrar edilebilmesi imkanını, öğrenciler için büyük bir şans olarak nitelendirmiştir. Aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığı'nın anlaştığı kurumların kaynaklarına ve ders kitaplarına ulaşılabilmesi kaynak açısından öğrencileri desteklemektedir. Sosyal bilgiler öğretmenleri ihtiyacı olan öğrencilerin bireysel çalışmalarını da desteklemesi yönünden Eğitim Bilişim Ağı'nı öğrenciler için faydalı görmektedir.

Araştırma çerçevesinde ulaşılan bir diğer sonuç ise işitsel ve görsel destekleri ile çoklu zekaya da hitap eden Eğitim Bilişim Ağı'nın öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırmasıdır. Ulaşılan bu sonuç Kana ve Aydın'ın (2017: 1501) benzer çalışmasında elde ettikleri sonuçlarla örtüşmektedir.

Araştırma konusunun beşinci alt problemi "Eğitim Bilişim Ağı'nın kullanımı sırasında karşılaşılan problemler nelerdir?" şeklindedir. Bu alt problem cümlesi için verilen cevaplar incelendiğinde elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar sırasıyla belirtilmiştir.

Eğitim Bilişim Ağı'nın kullanımı sırasında en çok karşılaşılan problemin ağ problemleri olduğu belirlenmiştir. Gerek okullara internet ağ alt yapısını sağlayan telekomünikasyon kurumundan kaynaklanan sebepler, gerekse okulların donanımlarından kaynaklanan sebepler bu durumların oluşmasına neden olmaktadır. Kana ve Aydın da (2017: 1501) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağı'nı kullanırken yaşadıkları en büyük problemlerin ağ problemleri olduğu sonucuna erişmiştir. Yine akıllı tahtalarda karşılaşılan sistemsel hatalar da öğretmenlerin derslerde Eğitim Bilişim Ağı'nı kullanmasına zaman zaman engel olmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı okullarda bu gibi sorunların önüne geçilmesi veya sorunların çözülmesi için bilişim teknolojileri rehber öğretmenleri görevlendirmektedir. Bu faaliyetler ile karşılaşılan bu tip sorunların asgari düzeye indirilmesi amaçlanmaktadır.

Öğretmenlerin karşılaştıkları diğer önemli sorun/ihtiyaç ise her konuda e- içeriğin olmamasıdır. Eğitim Bilişim Ağı'nın yeni sayılabilecek bir geçmişinin olduğu düşünülürse tüm konularda yeteri kadar içeriğin sağlanamaması anlaşılabilir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2023 Eğitim Vizyonu incelendiğinde gerek okullardaki teknolojik

alt yapıların gerekse derslerde kullanılacak e-içeriklerin artırılacağı hedefi görülebilir (2023 Eğitim Vizyonu, 2018).

Derslerde Eğitim Bilişim Ağı'nı etkin olarak kullanan öğretmenlerin karşılaştıkları diğer bir problem de sistemin güncel olmaması durumudur. Sosyal bilgiler öğretmenleri Eğitim Bilişim Ağı'ndaki içeriklerin sürekli güncellenmesi gerektiğini, bazı konular hakkında ise her hangi bir ders içeriğine ulaşamadıklarını belirtmektedir. Bu konudaki diğer bir sorun ise özellikle içerik kısmında kullanıcıların paylaştıkları ders içeriklerinin tasnifinin yeteri kadar belirgin yapılmamış olmasıdır.

Öğretmenler sınıfta öğrencilerin önünde Eğitim Bilişim Ağı'na kişisel bilgileri ve ekrandaki klavye ile giriş yaparken şifrelerinin ve kişisel bilgilerinin gizli kalmamasından da rahatsız olduklarını belirtmiştir.

Araştırma konusunun altıncı alt problemi "Bir sosyal bilgiler öğretmeni olarak sizce Eğitim Bilişim Ağı'nın en kullanışlı özelliği nedir? Neden?" şeklindedir. Bu alt problem cümlesi için verilen cevaplar incelendiğinde elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar sırasıyla belirtilmiştir.

Katılımcılar Eğitim Bilişim Ağı'nın en kullanışlı özelliğinin sağladığı içeriklerin akıllı tahtalar aracılığı ile öğrencilere yansıtılması sebebiyle "görsellik" olduğunu belirtmiştir. Görsellerin öğrenmede önemli bir yerinin olduğu öğretmen ifadelerinden anlaşılmaktadır. Özellikle görsel zekası gelişmiş öğrencilerin Eğitim Bilişim Ağı'nın sağladığı bu imkandan yararlandıklarını ve öğrenmelerini kolaylaştırdığı öğretmenler tarafından belirtilmektedir.

Eğitim Bilişim Ağı'nın uygulamalar kısmında birçok ders için yer alan etkinliklerin öğrencilerin derse katılımını olumlu yönde etkilediği, öğrenmelerin pekiştirilmesine katkı yaptığı sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından kullanışlı bulunan bir başka özelliktir. Her konu ile ilgili istenilen her yerde ve her zaman alıştırma ve kazanım testlerine ulaşılabilmesi işlevsellik ve pratiklik özelliği açısından öğretmenlerin dikkatini çekmektedir.

Araştırma konusunun yedinci alt problemi "Eğitim Bilişim Ağı'nın daha verimli olması için önerileriniz nelerdir?" şeklindedir. Bu alt problem cümlesi için verilen

cevaplar incelendiğinde elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar sırasıyla belirtilmiştir.

Araştırmaya dahil olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin önemli bir kısmı Eğitim Bilişim Ağındaki içeriklerin ve etkinliklerin yetersiz olduğunu bu nedenle artırılması gerektiğini belirtmektedir. İçerik konusundaki bir başka öneri de öğrenme zorluğu çeken öğrenciler için bireyselleştirilmiş öğrenme içeriklerine de yer verilmesi gerekliliğidir. Ayrıca özellikle videolar ve animasyonların daha profesyonelce hazırlanması, seslendirmelerin daha etkili yapılması gerektiği de öneriler arasında bulunmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin diğer önerileri arasında karşılaşılan en önemli problemler arasında gösterilen erişim problemlerinin giderilmesi ve Eğitim Bilişim Ağı'nın sürekli güncellenmesi bulunmaktadır.

5.2. Öneriler

Bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

- * Eğitim Bilişim Ağı'nın bir teknoloji ürünü olduğu ve teknolojinin her geçen gün değiştiği düşünülünce Milli Eğitim Bakanlığı'nda görev yapan öğretmenlere bu konuda belirli aralıklar ile hizmet içi eğitim verilmelidir. Böylece Eğitim Bilişim Ağı hakkında yanlışları olan öğretmenlerin bu algıları değişebileceği gibi kullanım oranları da artabilir.
- * Öğretmenlere kendi e-içerikleri nasıl üretecekleri konusunda verilecek eğitimler sosyal bilgiler dersi başta olmak üzere birçok ders için Eğitim Bilişim Ağı'nda yayınlanan içeriklerin artmasına katkı sağlayabilir.
- * Eğitim Bilişim Ağı kullanım istatistikleri çerçevesinde öğretmenler ödüllendirilebilir.
- * Eğitimde fırsat eşitliği ilkesi çerçevesinde evlerinde internet bağlantısı olmayan öğrencilerin Eğitim Bilişim Ağı'na bağlanabilmesi için sadece bu siteye özel ücretsiz internet tahsis edilebilir.
- * İçerikler hazırlanırken bireysel farklılıkları bulunan öğrenciler için daha fazla imkan sağlanması Eğitim Bilişim Ağı'na duyulan ilgiyi artırabilir.

- * Eğitim Bilişim Ağı konusunda yeterince bilgi sahibi olmayan velilerin bu konuda bilgilendirilmesi öğrencilerin ağıdan yararlanmasına olumlu katkı sağlayabilir.
- * Eğitim Bilişim Ağı üzerinden yapılabilecek yıllık plan esaslı canlı dersler ihtiyaç duyulan ortamlarda öğrencilere fayda sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Açıklım, M., ve Duru, E. (2005). "The Use Of Computer Technologies İn The Social Studies Classroom", *Turkish Online Journal Of Educational Technology*, 4 (2), 18-26.
- Adıgüzel, A. (2010). "İlköğretim Okullarında Öğretim Teknolojilerinin Durumu Ve Sınıf Öğretmenlerinin Bu Teknolojileri Kullanma Düzeyleri", *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 1-17.
- Aktay, S., Keskin, T. (2016). "Eğitim Bilişim Ağı (Eba) İncelemesi", *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, Sayı 03, 27-44.
- Alkan, C. (2005). Eğitim Teknolojisi.8.Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Alpar, D., Batdal, G., Avcı, Y. (2007). "Öğrenci Merkezli Eğitimde Eğitim Teknolojileri Uygulamaları", *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 7, 19-31.
- Anagün, S., Ş., Atalay, N., Kılıç, Z., Yaşar, S. (2016). "Öğretmen Adaylarına Yönelik 21. Yüzyıl Becerileri Yeterlilik Algıları Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", *PAU Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40): 160-175.
- Arkan, A., Kaya, E. (2018). "Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve 2023 Eğitim Vizyonu", *Seta Perspektif*, Sayı:221, Aralık, 1-6.
- Bakioğlu, A., Kurt, T. (2009). "Öğretmenlerin Demokrasi Vatandaşlık Ve Vatanseverlik Algılarının Nitel Olarak İncelenmesi", *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı: 29, 19-39.
- Bal, M., S., Karademir, N. (2013). "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (Tpb) Konusunda Öz-Değerlendirme Seviyelerinin Belirlenmesi", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 34 (Temmuz 2013), 15-32.
- Baran, E. ve Canbazoglu Bilici S. (2015). "Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (Tpb) Üzerine Alanyazın İncelemesi: Türkiye Örneği", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal Of Education]*, 30 (1), 15-32.
- Bardakcı, S, Keser, E., (2017). Bilişim Teknolojilerinin Eğitime Entegrasyonu. Ankara, Nobel Yayın.
- Başak, M., H., Ayvaci Ş., H. (2017). "A Comparison İs Aimed At The Integration Of The Technology İn Education System; As An Example Of "Turkey And South Korea" *Education And Science*, Vol 42, No 190, 465-492.
- Berson, M., J. ve Balyta, P. (2004). "Technological Thinking And Practice İn The Social Studies: Transcending The Tumultuous Adolescence Of Reform" *Journal Of Computing İn Teacher Education* Volume 20 / Number 4 Summer 2004.
- Bester, G., ve Brand, L. (2013). "The Effect Of Technology On Learner Attention And Achievement İn The Classroom", *South African Journal Of Education*, 33 (2).
- Bilgiç, H. G., Duman, D. Ve Seferoğlu, S. S. (2011). Dijital Yerlilerin Özellikleri Ve Çevrim İçi Ortamların Tasarlanmasındaki Etkileri. *Akademik Bilişim '11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 2 - 4 Şubat 2011 İnönü Üniversitesi,

257-263.

- Boholano, H., B. (2017)."Smart Social Networking: 21st Century Teaching And Learning Skills" *Research In Pedagogy*, Vol. 7, Issue 1, 21-29.
- Bozkurt, A. (2015). "Kitleleş Açık Çevrimiçi Dersler (Massive Online Open Courses - Moocs) Ve Sayısal Bilgi Çağında Yaşamboyu Öğrenme Fırsatı" *Auad*, 1 (1), 56-81.
- Bozkurt, A. (2017).''Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Dünü, Bugünü Ve Yarını’’ *Açıköğretim Uygulamaları Ve Araştırmaları Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, 85-124.
- Bulut, İ., Koçoğlu, E. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşleri (Diyarbakır İli Örneği), *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 242-258.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak E, ve diğerleri (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem Akademi, Ankara.
- Coşkunserçe, O. ve İşçitürk, G. B. (2019). "Eğitim bilişim ağı (EBA) platformu hakkında öğrencilerin farkındalığının artırılmasına yönelik bir durum çalışması" *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research Education*, 7 (1), 260-276.
- Crowe, Alicia R. (2006).''Technology, Citizenship, And The Social Studies Classroom: Education For Democracy İn A Technological Age’’ *International Journal Of Social Education*, V21 N1, P:111-121.
- Çakmak, Z., Taşkiran, C.(2017)."Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Perspektifinden Eğitim Bilişim Ağı (Eba) Platformu", *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yıl:5, Sayı:9, Ekim, 284-295.
- Çubukçu, Z., Tosuntaş, Ş., B. (2016). "Teknoloji Destekli Eğitim Ortamlarında İletişim: Bir Sınıf Etkileşim Analizi Çalışması", *Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Aralık, Cilt:5, 192-199.
- Demir, D., Özdiñç, F. ve Ünal, E. (2018). "Eğitim Bilişim Ağı (Eba) Portalına Katılımın İncelenmesi", *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (2), 407-422.
- Denli, S. (2016). ‘‘Görsel İletişimde İnfografik’’, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 9 Sayı: 42, Şubat 2016, 1475-1479.
- Doolittle, T., & Hicks, D. (2003). "Constructivism As A Theoretical Foundation For The Use Of Technology İn The Social Studies", *Theory And Research İn Social Education*, 31 (1), 72–104.
- DPT (1990). <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/alt%20nc%20b1-be%20c5%9f-y%20b1lll%20b1k-kalk%20b1nma-plan%20b1-1990-1994%2080%8b.pdf> adresinden 29.12.2018 tarihinde alınmıştır.
- Durmuşçelebi, M. ve Temircan, S. (2017). "Eğitim Bilişim Ağın’daki Eğitim Materyallerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi", *Opus – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7 (13), 632-652.
- Dursun A., Kırbaş, İ., Yüksel M., E. (2015). "Fırsatları Artırma Ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (Fatih) Projesi Ve Proje Üzerine Bir Değerlendirme", *İnet-Tr’15, Xx. Türkiye’de İnternet Konferansı*, İstanbul Üniversitesi, 147-152.

- Eba, (2018). <http://www.eba.gov.tr/hakimizda> adresinden 13.10.2018 tarihinde alınmıştır.
- Eğitim Reformu Girişimi, (2014). "Fatih Projesi Eğitimde Dönüşüm İçin Bir Fırsat Olabilir Mi?", *Politika Analizi Ve Önerileri*, İstanbul, Mart 2014, http://www.tbv.org.tr/theme/images/ckeditor/files/erg_fatih_projesi.pdf adresinden 11.12.2018 tarihinde alınmıştır.
- European School Net (2017). http://www.eun.org/documents/411753/839549/alleuropcoountry+report_finland_2017.pdf/ adresinden 28.10.2018 tarihinde alınmıştır.
- Erenyasın, E., Güler, Ç. (2017). "EBA Platformundaki Ders Materyallerinin Eğitsel Yazılım Değerlendirme Ölçütlerine Göre Değerlendirilmesi", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* Cilt 18, Sayı 1, Nisan, 657-678.
- F.E.B.(2018). <http://www.education.gouv.fr/cid88712/plan-numerique-pour-l-education-500-ecoles-et-colleges-seront-connectes-des-2015.html> adresinden 27.11.2018 tarihinde alınmıştır.
- Fatih. (2018). <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/proje-hakkinda/> adresinden 06.11.2018'de alınmıştır.
- Geçer-Kolburan, A., Topal-Deveci, A., Solmaz, İ. (2016)."Öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağını Kullanmaya Yönelik Yeterliklerinin İncelenmesi: Kocaeli İli Örneği", *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 69-92.
- Ghavifekr, S. & Rosdy, W.A.W. (2015). "Teaching And Learning With Technology: Effectiveness Of İct İntegration İn Schools" *International Journal Of Research İn Education And Science (Ijres)*, 1 (2), 175-191.
- Gömlüksiz, M. N., Cüro, E. (2011). "Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Değerlere İlişkin Öğrenci Tutumlarının Değerlendirilmesi", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:8 Sayı:1, 95-134.
- Grzybowski, M. (2013). "Educational Technologies In South Korea", *General And Professional Education* 1/2013, 3-9.
- Günay, D. (2017). "Teknoloji Nedir? Felsefi Bir Yaklaşım" *Yükseköğretim Ve Bilim Dergisi*, Cilt: 7, Sayı:1, Nisan, 163-166.
- Hbogm,(2018). https://Hbogm.Meb.Gov.Tr/Modulerprogramlar/Kurslar/Ki%C5%9Fise1%20Geli%C5%9Fim%20ve%20E%C4%9Fitim_Dijital%20Yetkinlikler.Pdf adresinden 07.11.2018 tarihinde alınmıştır.
- Heafner, T. (2004). "Using Technology To Motivate Students To Learn Social Studies", *Contemporary Issues İn Technology And Teacher Education*, 4 (1), 42-53.
- Hebebcı, M., T., Çelik, İ., şahin, İ. (2016). "Eğitim Ortamlarında Etkileşimli Tahta Kullanımı: Araştırmalar Ve Eğilimler" *Eğitim, Bilim Ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 55-76.
- Hofer, M., & Harris, J. (2009). *Tech İntegration İn Social Studies. Learning & Leading With Technology*, 37 (2), 22-25.

- Hong, J., E. (2016). "Social Studies Teachers' Views Of Ict Integration", *Rigeo*, 6 (1), 32-48.
- İMDA (2018). <https://www.imda.gov.sg/infocomm-and-media-news/buzz-central/2008/9/singapore-unveils-third-masterplan-for-ict-in-education> adresinden 28.10.2018 tarihinde alınmıştır.
- Kana, F., Aydın, V. (2017). "Ortaokul Öğretmenleri Ve Öğrencilerinin Eğitim Bilişim Ağı Hakkında Görüşleri", *Journal Of Social And Humanities Sciences Research (Jshsr)*, Vol:4, Issue:13, 1494-1504.
- Kana, F., Saygılı, D. (2016). "Ortaöğretim Türk Dili Ve Edebiyatı Dersinde Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bir Durum Çalışması", *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Sayı 20, 11-23.
- Kapıdere, M., Çetinkaya, H., N. (2017). "Eğitim Bilişim Ağı (Eba) Mobil Uygulamasının Değerlendirilmesi", *International Journal Of Active Learning*, 2 (2), 1-14.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kartal, M.(2017)."Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı(EBA) Hakkındaki Görüşleri", *Yüksek Lisans Tezi*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Kaya, B. (2008). "Sosyal Bilgiler Dersinde Teknoloji Kullanımı", *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 28, Sayı 3, 189-205.
- Koca, N., Daşdemir, İ. (2016). "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Bir Teknoloji Coğrafi Bilgi Sistemleri" *International Journal Of Social Science*, Number: 50, Autumn 483-496.
- Koçoğlu, E. (2017). "Social Studies Education With Information Technologies", *New Approaches In Social Studies Education (I)*, Edidör:Dr. Wenxia (Joy) Wu & Dr. Erol Koçoğlu & Dr. Özkan Akman, By Isres Publishing, 1-12.
- Kuloğlu, E., M.(2018)."İngilizce Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı(EBA) Kullanımlarının İncelenmesi", *Yüksek Lisans Tezi*, Gaziantep Üniversitesi.
- Kurtdede-Fidan, N. (2008). "İlköğretimde Araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri", *Kuramsal Eğitimbilim*, 1 (1), 48-61.
- M.E.B. (2011).https://www.meb.gov.tr/earged/earged/21.%20yy_og_pro.pdf adresinden 16.01.2019 tarihinde alınmıştır.
- M.E.B. (2018). [Http://Mufredat.Meb.Gov.Tr/Dosyalar/201812103847686-Sosyal%20b%C4%B0lg%C4%B0ler%20%C3%96%C4%9eret%C4%B0m%20programı%20.Pdf](http://Mufredat.Meb.Gov.Tr/Dosyalar/201812103847686-Sosyal%20b%C4%B0lg%C4%B0ler%20%C3%96%C4%9eret%C4%B0m%20programı%20.Pdf) 28.10.2018 tarihinde alınmıştır.
- M.E.B. (2018).http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_egitim_vizyonu.pdf adresinden 14.01.2019 tarihinde alınmıştır.
- Mason, C., Berson, M., Diem, R., Hicks, D., Lee, J., & Dralle, T. (2000). "Guidelines For Using Technology To Prepare Social Studies Teachers", *Contemporary Issues In Technology And Teacher Education*, 1 (1), 107-116.
- MEXT.(2011).http://www.mext.go.jp/component/a_menu/education/micro_detail/_ics_files/afieldfile/2017/06/26/1305484_14_1.pdf adresinden 28.10.2018 tarihinde alınmıştır.

- Mishra, P., Koehler, M., J. (2006). "Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework For Teacher Knowledge", *Teachers College Record* Volume 108, Number 6, June, , Pp. 1017–105.
- NCSS, (2018). National Council For The Social Studies National Standards For The Preparation Of Social Studies Teachers, January 1, https://www.socialstudies.org/sites/default/files/media/2017/nov/ncss_teacher_standards_2017-rev9-6-17.pdf adresinden 21.10.2018 tarihinde alınmıştır.
- OECD (2013). <http://www.oecd.org/edu/cei/innovation%20strategy%20working%20paper%2090.pdf> adresinden 28.11.2018 tarihinde alınmıştır.
- Onuncu Kalkınma Planı (2018). http://www.sbb.gov.tr/lists/kalknma%20planlar/attachments/12/onuncu_kalk%c4%b1nma_plan%c4%b1.pdf adresinden 13.10.2018 tarihinde alınmıştır.
- Oral, B., Kenanoğlu, R. (2012) "Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Öğrenci Başarısına Ve Bilgisayara Yönelik Tutumlarına Etkisi", *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, C:1, S:2, 58-67.
- Orhan Göksün, D., Kurt A., A. (2017). "Öğretmen Adaylarının 21. Yy. Öğrenen Becerileri Kullanımları Ve 21. Yy. Öğreten Becerileri Kullanımları Arasındaki İlişki" *Eğitim Ve Bilim*, Cilt 42, Sayı 190, 107-130.
- Öner, G. (2017). "Sosyal Bilgiler Ve Tarih Dersleri İçin Alternatif Bir Kaynak: Eba.Gov.Tr" *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yıl:5, Sayı:9.
- Özdemir, M., (2010). "Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Haziran, Cilt: 11, Sayı: 1, 323-343.
- Özel, E. (2014). "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ve Davranışları" *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19 (31), 129-144.
- Özen, Y., Gül, A. (2010). "Sosyal Ve Eğitim Bilimleri Araştırmalarında Evren-Örnekleme Sorunu" *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (15), 394-422.
- Saklan, H.(2017)."Bazı Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı(EBA) Hakkındaki Görüşleri", *Yüksek Lisans Tezi*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Sert, G., Kurtoğlu M., Akıncı A., Seferoğlu S.S., (2012). "Öğretmenlerin Teknoloji Kullanma Durumlarını İnceleyen Araştırmalara Bir Bakış: Bir İçerik Analizi Çalışması", *Akademik Bilişim '12 - Xiv. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* 1 - 3 Şubat, Uşak Üniversitesi.
- Sever, R., (2015) Sosyal Bilgiler Öğretimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Smiciklas, M. (2012). "The Power Of Infographics. Using Pictures To Communicate And Connect With Your Audiences", *Pearson Education Inc.*, New Jersey.
- Sakowski, P. A. M., ve Tóvolli, M. H. (2016). "Complex approaches for education in Brazil", http://repositorio.ipea.gov.br/bitstream/11058/6362/1/DiscussionPaper_210.pdf adresinden 17.03.2019 tarihinde alınmıştır.

- Tanrıkulu, F. (2017). "Eba'nın Türkçe Dersi Öğrenme Alanlarını Karşılama Yeterliliğine Yönelik Öğretmen Görüşleri", *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5 (3), 395-416.
- Tarman, B., Baytak, A. (2011). "Teknolojinin Eğitimdeki Yeni Rolü: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bakış Açuları" *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2011 10 (2), 891 -908.
- Taşdemir, S. (2018). "Fatih Projesi İle Eğitimde Teknoloji Entegrasyonu Sağlanan Okullarda Teknoloji Liderinin Belirlenmesi", *Ihead*, E-Issn 2528-9632, 3 (1), 01-14.
- Timur, B., Yılmaz, Ş., İşseven, A. (2017). "Ortaokul Öğrencilerinin Eğitim Bilişim Ağı (Eba) Sistemini Kullanmalarına İlişkin Görüşleri", *Asya Öğretim Dergisi*, 5 (1), 44-54.
- Turgut Ö., P. (2018). "Çocuklara Yönelik Etkileşimli E-Kitap Uygulamaları", *Std 2018 Haziran*, 205-221.
- Tutar, M.(2015). "Eğitim Bilişim Ağı (Eba) Sitesine Yönelik Olarak Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi", *Yüksek Lisans Tezi*, Karedeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Tüysüz, C., ve Çümen, V. (2016). "Eba Ders Web Sitesine İlişkin Ortaokul Öğrencilerinin Görüşleri", *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 278-296.
- Uça-Güneş, E. P. (2016). "Toplumsal Değişim, Teknoloji Ve Eğitim İlişkisinde Sosyal Ağların Yeri", *Auad*, 2 (2), 191-206.
- Ünal, F., Özmen, C., Er, H. (2013). "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin İnternet Kullanma Durumları" *International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic* Volume 8/6 Spring 2013, 741 -752.
- Yalçın Tepe, F., D., Adıgüzel, T. (2017). "Eğitim Kurumlarında Teknoloji İle Değişim Süreci: Bir Yükseköğretim Kurumu Örneği", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Güz, Cilt:16, Sayı:63, 1242-1261.
- Yalley, C., E. (2017). "Investigating The Technological Pedagogical Content Knowledge Of Social Studies Teachers İn The Senior High Schools İn The Kumasi Metropolis Of Ghana" *Journal Of Education And Practice*, Vol.8, No.4, 102-110.
- Yazıcı, K. (2006). "Sosyal Bilgilerde Kullanılan Görsel Araçlar: Haritalar-Küreler, Resimler, Tablolar Ve Grafikler" *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2006, Sayı:15 651-662
- YEĞİTEK (2018). https://yegitek.meb.gov.tr/stem_egitimi_raporu.pdf 16.10.2018 tarihinde alınmıştır.
- YEĞİTEK(2018a). https://yegitek.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/06102811_EsraBilhan.pdf adresinden 25.03.2019 tarihinde alınmıştır.
- YEĞİTEK (2015). https://yegitek.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/06104516_Fatih-Projesi-Algi-Calismasi-2015_AtillaCemalettin_hoca.pdf adresinden 03.03.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Yeşiltaş, E. ve Kaymakçı, S. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Teknoloji Boyutu, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 16, 314-340.

- Yıldırım, A. Ve Simsek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara.
- Yöktez.(2019). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp> adresinden 31.03.2019 tarihinde alınmıştır.
- Zhao, Y. (2007). "Social Studies Teachers' Perspectives Of Technology Integration", *Journal Of Technology And Teacher Education*, 15 (3), 311-333.
- 2023 Eğitim Vizyonu (2018). http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_egitim_vizyonu.pdf adresinden 11.02.2019 tarihinde alınmıştır.

EKLER

EK-1: Araştırma İzni

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 61316475-44-E.21965137
Konu : Anket Uygulama İzin Onayı
(Sedat YEŞİLYURT)

16.11.2018

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : İnönü Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 07/11/2018 tarih ve 23310 sayılı yazısı.

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi Sedat YEŞİLYURT'a ait ilgi yazıda "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nı Kullanımına İlişkin Görüşleri" konulu araştırma çalışmasını, ilimiz Battalgazi ve Yeşilyurt ilçesindeki ortaokullarda görev yapan öğretmenlere anket uygulamayı talep etmekte olup, Anket-Tez Araştırma ve Değerlendirme Komisyonu, 14/11/2018 tarihinde yapılan toplantıda anket uygulamasının; ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimleri ilgili okul müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmek üzere, derslerin aksatılmaması kaydıyla anket/tez uygulamasını uygun görmüş olup, Müdürlüğümüzce de uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Erhan PELİTOĞLU
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
16.11.2018

Nurcan BERBER
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür V.

EK -2: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

Sosyal bilgiler eğitiminde *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nı Kullanımına İlişkin Görüşleri* isimli yüksek lisans tez çalışmasında görüşlerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Bu görüşmede elde edilen bulgular, bilimsel olmayan hiçbir amaç için kullanılmayacaktır.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

1. BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyet: Kadın ( ) Erkek ( )

Yaş:

Doğum Yeri:

Eğitim Bilgileri:

Kıdem: 0-5 yıl ( ) 6-10 yıl ( ) 11-15 yıl ( ) 15 yıl + ( )

Evde İnternet Kullanımı: EVET ( ) HAYIR ( )

Görev Yapılan Okulda Fatih Projesi Uygulanıyor mu? EVET ( ) HAYIR ( )

2. BÖLÜM: GÖRÜŞME SORULARI

1. Eğitim Bilişim Ağı (EBA) denince ne anlıyorsunuz?
2. Öğrenme - Öğretme sürecinde Eğitim Bilişim Ağı'ndan (EBA) yararlanıyor musunuz? Neden, Nasıl?
3. Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) kullanımının öğretmen açısından yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
4. Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) kullanımının öğrenci açısından yararlı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
5. Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) kullanımı sırasında karşılaşılan problemler nelerdir?
- 6- Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) daha verimli olması için önerileriniz nelerdir?
- 7- Bir sosyal bilgiler öğretmeni olarak sizce EBA'nın en kullanışlı özelliği nedir? Neden?